

Liikenne- ja
viestintäministeriö

Liikenne ja viestintä 2018

Liikenne- ja viestintäministeriön hallin-
nonalan toiminta- ja taloussuunnitelma
vuosille 2015–2018

Liikenne- ja viestintäministeriön

visio

Hyvinvointia ja kilpailukykyä hyvillä yhteyksillä

toiminta-ajatus

Liikenne- ja viestintäministeriö edistää väestön hyvinvointia ja elinkeinoelämän kilpailukykyä. Huolehdimme toimivista, turvallisista ja edullisista yhteyksistä.

arvot

Rohkeus

Oikeudenmukaisuus

Yhteistyö

Liikenne- ja viestintäministeriö

Julkaisun päivämäärä
5.2.2014

Julkaisun nimi

Liikenne ja viestintä 2018. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2015–2018

Tekijät

Liikenne- ja viestintäministeriö, Yleinen osasto, Talousyksikkö

Toimeksiantaja ja asettamispäivämäärä

Valtiovarainministeriö 30.9.2013

Julkaisusarjan nimi ja numero

Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisu 1/2014

ISSN (verkkojulkaisu) 1795-4045
ISBN (verkkojulkaisu) 978-952-243-380-0
URN <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-243-380-0>

Asiasanat

Digitaaliset sisällöt, henkilöstö, infrastruktuuri, joukkoliikenne, julkinen tieto, kestävä kehitys, kuljetukset, liikennepolitiikka, liiketoiminta, maankäyttö, markkinat, matka- ja kuljetusketjut, media, määrärahat, ohjaus, palvelut, taajuudet, tehokkuus, tietoturva, tietoyhteiskunta, toimintaympäristö, tuottavuus, turvallisuus, tutkimus, vaikuttavuus, verkot, viestintäpolitiikka, yhteydet, älykäs teknologia

Yhteyshenkilö

Jaana Kuusisto p. 0295342706,
Katri Trebs p. 0295342481

Muut tiedot

Tiivistelmä

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan vuoteen 2018 ulottuva Liikenne ja viestintä 2018 –suunnitelma toteuttaa pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelmaa ja sen toimenpanosuunnitelmaa. Tulevien vuosien keskeinen haaste on, miten pystymme vastaamaan käynnissä olevaan digitaaliseen murrokseen ja rakentamaan kestävää kasvua ja hyvinvointia. Tässä työssä digitaalisilla palveluilla ja tieto- ja viestintätekniiikan käytöllä sekä siihen liittyvillä viestintäpoliittisilla ratkaisuilla on huomattava rooli. Myös liikennepolitiikassa tieto- ja viestintätekniiikan rooli korostuu.

Tieto- ja viestintäala on edelleen yksi voimakkaimmin kehittyvistä ja tulevaisuutta muokkaavista toimialoista. Internet, tiedon hyödyntäminen ja älykkäät digitaaliset palvelut ovat kehityksen keskiössä. Kehityksen vauhti on erittäin nopeaa, eikä sen pysähtymiselle ole nähtävissä merkkejä. Käynnissä olevan murroksen mahdollisuudet on hyödynnettävä siten, että Suomesta tulee johtava toimija digitaalisten palveluiden tuottajana ja käyttäjänä. Tämä edellyttää, että saamme aikaan yhteisen kansallinen tahtotilan, luovan toimintaympäristö ja että meillä on kehittynyt ja luotettava infrastruktuuri. Näillä on mahdollista saada aikaan seuraava harppauksen tieto- ja viestintäteknologian sekä niiden mahdollistamien palvelujen kehityksessä kaikilla yhteiskunnan sektoreilla ilmastonmuutoksen torjuntaa unohtamatta.

Hallituskauden liikennepolitiikkaa ohjaa vuonna 2012 annettu hallituksen liikennepoliittinen selonteko eduskunnalle. Uudessa liikennepoliittisessa ajattelussa panostetaan innovatiivisiin ratkaisuihin ja hyödynnetään laajasti tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuudet liikennesektorilla. Liikennejärjestelmän palvelutason parantamiseen ei enää pyritä tekemällä enemmän vaan tekemällä asiat viisaammin. Liikennepolitiikan tavoitteena on luoda yhteiskunnalle hyvinvointia ja kilpailukykyä, järjestää käyttäjien tarpeisiin aiempaa paremmin vastaavat liikenteen palvelut sekä luoda yrityksille uusia mahdollisuuksia kannattavaan ja kehittyvään liiketoimintaan. Samaan aikaan julkisten palvelujen järjestämiseen sekä hallintoon halutaan lisää tehokkuutta ja vaikuttavuutta.

Publikationsdatum
5.2.2014

Publikation

Trafik och kommunikation 2018. Verksamhets- och ekonomiplan för kommunikationsministeriets förvaltningsområde 2015–2018

Författare

Kommunikationsministeriet, Allmänna avdelningen, Ekonomienheten

Tillsatt av och datum

Finansministeriet 30.9.2013

Publikationsseriens namn och nummer

Kommunikationsministeriets
publikationer 1/2014

ISSN (webbpublikation) 1795-4045
ISBN (webbpublikation) 978-952-243-380-0
URN <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-243-380-0>

Ämnesord

Digitala innehåll, personal, infrastruktur, kollektivtrafik, offentlig information, hållbar utveckling, transporter, trafikpolitik, affärsverksamhet, markanvändning, marknad, rese- och transportkedjor, medier, anslag, styrning, tjänster, frekvenser, effektivitet, informations säkerhet, informations samhälle, verksamhetsmiljö, produktivitet, säkerhet, forskning, verkningfullhet, nät, kommunikationspolitik, förbindelser, intelligent teknik

Kontaktperson

Jaana Kuusisto p. 0295342706,
Katri Trebs p. 0295342481

Rapportens språk
Finska

Övriga uppgifter

Sammandrag

Verksamhets- och ekonomiplanen för kommunikationsministeriets förvaltningsområde, Trafik och kommunikation 2018, är ett verktyg för att genomföra statsminister Jyrki Katainens regeringsprogram och dess strategiska verkställighetsplan. Viktiga utmaningar för de kommande åren är att tillgodogöra den pågående digitala brytningen och att försäkra en hållbar tillväxt och välfärd. I denna strävan spelar användningen av digitala tjänster och utnyttjandet av informations- och kommunikationstekniken samt kommunikationspolitiska lösningar som hänför sig till dem en betydande roll. Också inom trafikpolitiken betonas vikten av informations- och kommunikationsteknik (IKT).

Informations- och kommunikationsbranschen är fortfarande en av de sektorer som utvecklas snabbast och som kraftigt formar vår framtid. Internet, utnyttjande av information och intelligenta digitala tjänster står i centrum för utvecklingen. Takten för utvecklingen är mycket snabb, och det finns inga tecken på att den skulle avta. Det gäller att ta vara på de möjligheter som den pågående brytningen erbjuder, så att Finland blir en ledande producent och användare av digitala tjänster. Detta förutsätter att vi lyckas skapa en nationell vision och strategi, en kreativ verksamhetsmiljö samt en utvecklad och tillförlitlig infrastruktur. På detta sätt kan vi ta stora framsteg inom IKT och i utvecklingen av de tjänster som de möjliggör inom alla sektorer av samhället, vilket även omfattar kampen mot klimatförändringen.

Regeringsperiodens trafikpolitik styrs av den trafikpolitiska redogörelse som regeringen överlämnade riksdagen 2012. Den nya trafikpolitiken satsar på innovativa lösningar och utnyttjar på bred bas de möjligheter som IKT erbjuder inom trafik och transport. Servicenivån inom trafiksystemet förbättras inte längre genom att arbeta mer, utan genom att arbeta klokare. Syftet med trafikpolitiken är att skapa samhället välfärd och konkurrenskraft, att erbjuda användarna trafik tjänster som bättre än hittills tillgodoser deras behov samt att ge företagen förutsättningar för en lönsam och utvecklingsduglig affärsverksamhet. Dessutom ska de offentliga tjänsterna och förvaltningen organiseras på ett effektivare och verkningfullare sätt.

Date
5.2.2014

Title of publication

Transport and communications 2018. Operating and financial plan 2015–2018 for the administrative sector of the Ministry of Transport and Communications

Author(s)

Ministry of Transport and Communications, Administration Department, Finance Unit

Commissioned by, date

Ministry of Finance, 30 September 2013

Publication series and number

Publications of the Ministry of
Transport and Communications
1/2014

ISSN (online) 1795-4045
ISBN (online) 978-952-243-380-0
URN <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-243-380-0>

Keywords

Digital contents, personnel, infrastructure, public transport, public information, sustainable development, transport, transport policy, business operations, land use, markets, travel and transport chains, media, appropriations, guidance, services, frequencies, efficiency, information security, information society, operating environment, productivity, safety, security, research, effectiveness, networks, communications policy, connections, smart technology

Contact person

Jaana Kuusisto p. 0295342706,
Katri Trebs p. 0295342481

Language of the report

Finnish

Other information

Abstract

The operating and financial plan for the administrative sector of the Ministry of Transport and Communications, entitled Transport and Communications 2018, implements the Programme of Prime Minister Jyrki Katainen's Government. A major challenge in the upcoming years is how to respond to the ongoing digital changes and how to promote sustainable growth and well-being. In this work, digital services, information and communications technology and the related communications policy solutions will play a significant role. The importance of ICT will be emphasised in transport policy too.

The information and communications sector continues to be among the fastest developing areas and one that strongly shapes the future. The Internet, utilisation of information, and intelligent, digital services are at the heart of the development. Its pace has been extremely rapid, and it is showing no signs of stopping. Full advantage must be taken of the possibilities provided by the ongoing change so as to make Finland the leader in the provision and use of digital services. This calls for a national vision, a creative operating environment and a developed and reliable infrastructure. These enable the next big step in developing ICT and the related services in all sectors of society, including climate change mitigation.

Transport policy of this Government term is guided by the Transport Policy Report submitted to Parliament in 2012. The new thinking that was introduced invests in innovative solutions and takes full advantage of ICT in the transport sector. The service level of the transport system will no longer be improved by doing more but by doing things in a smarter way than before. The aim of transport policy is to provide well-being and competitiveness to society, to meet the users' needs with improved transport services, and to provide companies with new opportunities for profitable and developing business operations. At the same time the aim is to increase efficiency and effectiveness in public services and administration.

Sisällys

1.	ESIPUHE	2
2.	VALTIOKONSERNIN YHTEISET TAVOITTEET-HALLITUSOHJELMAN TOIMEENPANO.	4
3.	POIKKIHALLINNOLLISET KOKONAISUUDET	6
4.	VIESTINTÄPOLITIikka	7
4.1	Viestinnän peruspalvelut	7
4.2	Viestintämarkkinat	8
4.3	Digitaaliset palvelut	9
4.4	Viestintäpolitiikan rahoitus.....	10
5.	LIIKKENEPOLITIikka.....	12
5.1	Suomen kilpailukyvyn ja kestäväen kasvun edistäminen	12
5.2	Hyvinvointi ja sekä turvallinen ja esteetön liikkuminen.....	12
5.3	Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja muut ympäristötavoitteet	13
5.4	Julkisten resurssien tehokas käyttö.....	14
5.5	Liikennehankkeiden budjetoinnin kehittäminen	15
5.6	Liikennepolitiikan rahoitus	18
5.7	Ilmatieteen laitos ja sen rahoitus.....	19
6.	HALLINNONALAN YHTEISTEN TOIMINTOJEN KEHITTÄMINEN	21
6.1	Säädösvalmistelu	21
6.2	Hallinnonalan ohjaus.....	21
6.3	Tutkimus ja kehittäminen.....	22
6.4	Valtiokonsernin yhteiset kehittämishankkeet.....	23
6.5	Viestintä ja sidosryhmäyhteistyö	24
7.	HALLINNONALAN LIIKETOIMINTA.....	25
8.	RESURSSIT	26
8.1	Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen.....	26
8.2	Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan rahoitus	27

1. ESIPUHE

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan vuoteen 2018 ulottuva Liikenne ja viestintä 2018 –suunnitelma on laadittu hallituskauden välitarkasteluna, jossa tarkastelun keskiössä on kehyskauden 2015-2018 rahoitus. Toiminta- ja taloussuunnitelma toteuttaa pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelmaa ja sen toimenpanosuunnitelmaa. Hallitusohjelmassa linjattiin painopisteet, sovittiin isoista asioista sekä myös tietyistä rahoituksen painopisteistä, lisäyksistä ja säästöistä. Hallitusohjelman kolme pilaria, köyhyyden, eriarvoisuuden ja syrjäytymisen vähentäminen, julkisen talouden vakauttaminen sekä kestävä talouskasvun, työllisyyden ja kilpailukyyn vahvistaminen, korostavat poikkihallinnollisuutta ja yhteisen tekemisen tärkeyttä.

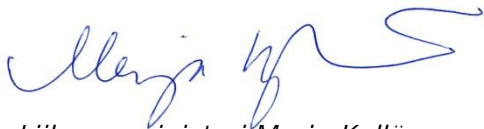
Tulevien vuosien keskeinen haaste on, miten pystymme vastaamaan käynnissä olevaan digitaaliseen murrokseen ja rakentamaan kestävä kasvua ja hyvinvointia. Tässä työssä digitaalisilla palveluilla ja tieto- ja viestintätekniikan käytöllä sekä siihen liittyvillä viestintäpoliittisilla ratkaisuilla on huomattava rooli. Myös liikennepoliitikassa tieto- ja viestintätekniikan rooli korostuu.

Internet on merkittävin ja nopeimmin kasvava tuottavuuden lähde, ja sähköisen viestintäalan yritykset ovat tärkeä osa kansantaloutta. Tieto- ja viestintäala on edelleen yksi voimakkaimmin kehittyvistä ja tulevaisuutta muokkaavista toimialoista. Internet, tiedon hyödyntäminen ja älykkäät digitaaliset palvelut ovat kehityksen keskiössä. Arvioiden mukaan Internet tavoittaa maailmanlaajuisesti noin kolme miljardia ihmistä vuoteen 2015 mennessä. Kehityksen vauhti on erittäin nopeaa, eikä sen pysähtymiselle ole nähtävissä merkkejä. Käynnissä olevan murroksen mahdollisuudet on hyödynnettävä siten, että Suomesta tulee johtava toimija digitaalisten palveluiden tuottajana ja käyttäjänä. Tämä edellyttää, että saamme aikaan yhteisen kansallinen tahtotilan, luovan toimintaympäristö ja että meillä on kehittynyt ja luotettava infrastruktuuri. Näillä on mahdollista saada aikaan seuraava harppauksen tieto- ja viestintäteknologian sekä niiden mahdollistamien palvelujen kehityksessä kaikilla yhteiskunnan sektoreilla ilmastonmuutoksen torjuntaa unohtamatta.

Kuluvan hallituskauden liikennepoliittikkaa ohjaa vuonna 2012 annettu hallituksen liikennepoliittinen selonteko eduskunnalle. Selonteon nojalla Suomen liikennepoliittista ajattelua on uudistettu rohkeasti. Tavoitteena liikennepoliitikalla on luoda yhteiskunnalle hyvinvointia ja kilpailukykyä, järjestää käyttäjien tarpeisiin aiempaa paremmin vastaavat liikenteen palvelut sekä luoda yrityksille uusia mahdollisuuksia kannattavaan ja kehittyvään liiketoimintaa. Samaan aikaan julkisten palvelujen järjestämiseen sekä hallintoon halutaan lisää tehokkuutta ja vaikuttavuutta. Uudessa liikennepoliittisessa ajattelussa panostetaan innovatiivisiin ratkaisuihin ja hyödynnetään laajasti tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuudet liikennesektorilla. Liikennejärjestelmän palvelutason parantamiseen ei enää pyritä tekemällä enemmän vaan tekemällä asiat viisaammin.

Tämän päivän liikennepolitiikan ratkaisut näkyvät yhteiskunnassa vuosikymmeniä eteenpäin. Hallinnon ja päätöksentekijöiden tulee toimia vastuullisesti, sekä nykyisten että tulevien sukupolvien näkökulmasta. Resurssien fiksu ja tehokas käyttö on avain tehokkuuden ja vaikuttavuuden parantamiseen. Viimeaikoina on tunnistettu, että tehtävä myös liikennepolitiikalla on rohkeasti luoda kasvua ja uutta liiketoimintaa. Koko alalla on vastuu tuottaa innovaatiota ja uusia vientituotteita – hallinnolla ja päättäjien tehtävänä on mahdollistaa ne. Tulevaisuudessa tiedon ja teknologian varaan syntyvät palvelut sulautuvat olennaiseksi osaksi liikennejärjestelmää, palvelen ihmisiä ja luoden koko systeemistä entistä toimintavarmemman ja tehokkaan. Samalla markkinoille syntyy älykkäitä ratkaisuja ja sellaista osaamista, jonka avulla suomalaisista yrityksistä voi kasvaa liikennepalvelujen globaaleja markkinajohtajia.

Helsingissä 20. päivänä joulukuuta vuonna 2013

Liikenneministeri Merja Kyllönen

Asunto- ja viestintäministeri Pia Viitanen

Kansliapäällikkö Harri Pursiainen

2. VALTIOKONSERNIN YHTEISET TAVOITTEET- HALLITUSOHJELMAN TOIMEENPANO

Hallitus vahvisti 5.10.2011 hallitusohjelman strategisen toimeenpanosuunnitelman, jolla tehostetaan hallitusohjelman toteuttamista. Periaatepäätös täsmentää hallitusohjelman painopistealueiden keskeiset tavoitteet, kärkihankkeet ja valmisteluvastuut strategisiksi poikkihallinnollisiksi politiikkakokonaisuuksiksi.

Kataisen hallituksen hallitusohjelman kolme painopistealuetta ovat:

- Köyhyyden, eriarvoisuuden ja syrjäytymisen ehkäiseminen
- Julkisen talouden vakauttaminen
- Kestävän talouskasvun, työllisyyden ja kilpailukyvyn vahvistaminen

Liikenne- ja viestintäministeriön vastuulle asetettiin em. painopisteisiin liittyen seuraavat kärkihankkeet:

- Liikennepoliittisella selonteolla on linjattu yli vaalikauden ulottuvat strategiset tavoitteet tulevien hankekokonaisuuksien pohjaksi ja valtakunnan keskeisten liikenneverkkojen kehittämiseksi.
- Selonteon valmistelussa:
 - Varmistetaan maankäytön, asumisen, liikenteen, palvelurakenteiden ja kestävän kehityksen huomioon ottaminen ja elinkeino- sekä aluekehityksen edellytykset.
 - Selvitetään ulkomaankaupan logistiikan pullonkaulat ja kehittämistarpeet.
 - Päätetään vaalikauden alussa ensimmäisenä käynnistyvät uudet kehittämishankkeet.
 - Arvioidaan logistinen järjestelmän kehittäminen kansallisen kilpailukyvyn näkökulmasta. Samalla otetaan huomioon työssäkäyntialueita koskevat kunta- ja maakuntarajat ylittävät liikennejärjestelmätarpeet.
- Liikenneinvestointien erilaisia budjetti- ja rahoitusmallien selvittämistä jatketaan.
- Älystrategiat: Edistetään tieto- ja viestintätekniikkaa hyödyntävien älyratkaisujen käyttöönottoa poikkihallinnollisesti kaikilla yhteiskunnan sektoreilla. Jokainen ministeriö laatii hallituskauden alussa älystrategian tavoitteineen ja ohjauskeinoineen.

Hallitusohjelmaan sisältyi lisäksi koko joukko liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalle kohdistuvia tavoitteita/toimenpiteitä, joiden vastuutahona on liikenne- ja viestintäministeriö ja sen hallinnonala. Näistä keskeisimpiä ovat:

- Toteutetaan selontekona eduskunnalle annetun sähköisen median viestintäpoliittisen ohjelman edellyttämät toimenpiteet.
- Tuetaan edistyksellisten digitaalisten palvelujen tarjontaa lainsäädäntöä selkeyttämällä (tietoyhteiskuntakaari).
- Postitoiminnan jatkuvuus ja postipalvelut turvataan huomioiden asiakkaiden muuttuvat tarpeet.
- Edistetään huippunopean laajakaistan tarjontaa ja käyttöä, jotta Suomi nousee Euroopan johtavaksi laajakaistamaaksi. Edistetään nopeiden laajakais-
tayhteyksien käyttöönottoa koko maassa ja nopeutetaan vapaan langattoman verkon leviämistä.
- Turvataan kotitalouksille kohtuuhintainen mahdollisuus nopeaan laajakais-
tayhteyteen liittymiseen ja käyttöön.
- Varmistetaan, että kaikki voivat osallistua tietoyhteiskuntaan ja digitaaliseen maailmaan esteettömästi ja torjutaan ikäihmisten syrjäytymistä.

- Edistetään tieto- ja viestintätekniikkaa hyödyntävien älyratkaisujen käyttöönottoa poikkihallinnollisesti kaikilla yhteiskunnan sektoreilla ja selvitetään tietoteknologian avulla saavutettavat päästövähennysmahdollisuudet.
- Yleisradion rahoitus uudistetaan siten, että Yleisradion rooli suomalaisen kulttuurin tuottajana, moniarvoisena ja riippumattomana tiedonvälittäjänä sekä sanavapauden foorumina turvataan.
- Liikennepolitiikassa otetaan huomioon Suomen päästövähennystavoite liikennesektorille.
- Hallitus turvaa perusväylänpidon määrärahojen nykytason painottaen perusradanpitoa.
- Joukkoliikenteen palvelutasoa parannetaan, tavoitteena matkustajamäärien kasvu ja yksityisautoilun vähentäminen. Otetaan käyttöön valtakunnallinen joukkoliikenteen lippujärjestelmä, jossa yhdellä matkakortilla voi matkustaa kaikissa joukkoliikennevälineissä.
- Edistetään kaupunkiseutujen lähiraideliikenteen kehittämistä.
- Käynnistetään Helsingin ratapihan rautatieliikenteen ohjausjärjestelmän uudistamisen suunnittelu. Tavoitteena on rautatieliikenteen parempi ohjaus ja valtakunnallisen häiriöherkkyyden vähentäminen.
- Hallitus toimii aktiivisesti alusten ulosliputuksen estämiseksi ja pitääkseen Suomen lipun kilpailukykyisenä kansainvälisessä merenkulussa.
- Selvitetään satelliittipaikannukseen perustuvien tienkäyttömaksujen käyttöönottoa.
- Kehitetään määrätietoisesti pyörä- ja kävelytieverkostoa ja edistetään kävely- ja pyöräilystrategian toimenpiteitä.
- Liikennealan lainsäädännön valmistelussa ja liikennehankkeissa kiinnitetään huomiota esteettömyyteen ja toiminnan vaikutuksiin eri väestöryhmille ja yhdenvertaisuudelle, erityisesti iäkkäiden, lasten ja vammaisten henkilöiden kannalta.
- Selvitetään ajoneuvojen katsastusta koskeva lainsäädäntö siten, että alan kilpailu lisääntyy kuluttajansuoja, turvallisuus, katsastushinnat ja valvonta huomioiden.

3. POIKKIHALLINNOLLISET KOKONAISUUDET

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla on merkittävä rooli seuraavien hallitusohjelman poikkihallinnollisten kokonaisuuksien edistämisessä:

- Ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi hallitus laatii pitkän aikavälin ilmastopoliittisen EU-strategian. Päivitetään kansallinen ilmasto- ja energiastrategia. Perustetaan monitieteellinen ja riippumaton ilmastopaneeli.
- Liikennepolitiikka kytketään kokonaisvaltaisesti ja poikkihallinnollisesti elinkeinoelämän, talouden ja työllisyyden sekä alueiden kehittämisen kehyyseen. Valtion liikenneratkaistuilla tuetaan alueiden toimintaedellytysten kehittämistä.
- Liikennehallinnon toiminnassa ja hankinnoissa hyödynnetään innovatiivisia toimintamalleja ja ratkaisuja.
- Liikenneratkaistuilla tuetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä sekä eriarvoisuuden vähentämistä.
- Liikenneratkaistuilla tuetaan tulevaisuuden hiilineutraalin yhteiskunnan rakentamista sekä kestävää kehitystä.
- Liikennehallinto osallistuu sisäisen turvallisuuden parantamiseen. Hallitus laatii kolmannen sisäisen turvallisuuden ohjelman laajan turvallisuuskäsityksen pohjalta. Ohjelmassa määritetään keskeisimmät turvallisuushaasteet ja kehittämiskohteet.
- Varmistetaan vahvistettujen vesienhoitosuunnitelmien toimeenpano. Hallitus tehostaa pohjavesien suojelua ja riskien hallintaa laatimalla suojelusuunnitelmia ja varmistamalla niiden toteutumisen. Tietoperustaa pohjaveden pilaantumisen ehkäisemiseksi parannetaan.
- Vähennetään melun terveys- ja häiriövaikutuksia sekä pienhiukkasista johtuvia terveyshaittoja.
- Tavoitellaan Suomeen tietointensiivisen teollisuuden investointeja osana kansallista strategiaa ulkomaisten investointien saamiseksi Suomeen. Suunnataan julkista tutkimusrahaa digitaalista taloutta koskevaan yhteiskunnalliseen ja sosiaaliseen perustutkimukseen.
- Interaktiivisen tieto- ja viestintäteknikan, kuten sosiaalisen median, käyttöä lisätään hallinnon ja kansalaisten välisessä kanssakäymisessä.
- Vahvistetaan viranomaisten ja elinkeinoelämän yhteistyötä digitaalisten palvelujen häiriöttömän toiminnan varmistamisessa myös sään ääri-ilmiöissä.
- Edistetään tieto- ja viestintäteknikkaa hyödyntävien älyratkaisujen käyttöönottoa poikkihallinnollisesti kaikilla yhteiskunnan sektoreilla ja selvitetään tietoteknologian avulla saavutettavat päästövähennysmahdollisuudet.
- Suomi tukee EU:n sisämarkkinoiden loppuunsaattamista ja Eurooppa 2020 –strategian tavoitteita, erityisesti digitaalisten sisämarkkinoiden kehittämistä sekä yritystoiminnan ja työllisyyden edistämisen vahvistamista.
- Ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi hallitus laatii pitkän aikavälin ilmastopoliittisen EU-strategian. Päivitetään kansallinen ilmasto- ja energiastrategia vuoden 2012 loppuun mennessä. Perustetaan monitieteellinen ja riippumaton ilmastopaneeli.
- Edistetään kansallista tutkimusinfrastruktuuripolitiikkaa.
- Edistetään suomalaisen osaamisen hyödyntämistä arktisella alueella, joka on keskeinen ilmastomuutoksen, luonnonvarojen lisääntyneen hyödyntämisen ja mahdollisten ympäristöriskien kannalta.
- Itämeren tutkimus järjestetään haasteita vastaavaksi varmistamalla merentutkimuksen resurssit.
- Julkisen tiedon hyödyntämistä edistetään avaamalla julkisin varoin tuotettuja tietovarantoja kansalaisten ja yritysten käyttöön.

- Valtiokonsernin ohjauksen, johtamisen ja rakenteiden uudistaminen: hallinnonalakohtaisen, vuoden 2012 loppuun mennessä laaditun vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelman tavoitteet toimeenpannaan.

4. VIESTINTÄPOLITIIKKA

4.1 Viestinnän peruspalvelut

Yhteiskunnallinen vaikuttavuustavoite:
Viestinnän ja tietoyhteiskunnan peruspalvelut ja niiden turvallisuus on varmistettu.

Viestintäyhteydet ja palvelut ovat perusedellytys yhteiskunnan toimivuudelle ja sen toimintaan osallistumiselle, mistä johtuen niiden saatavuus on varmistettava. Viestintäpolitiikan keskeinen lähtökohta on turvata viestintäpalvelujen saatavuus kaikkialla maassa. Perustasona turvataan toimivat ja luotettavat puhelin-, laajakaista-, televisio- ja postipalvelut. Näillä peruspalveluilla turvataan vähimmäistaso kansalaisten mahdollisuuksille erilaisten sisältö-, asiointi- ja muiden tietoyhteiskunnan palveluiden käyttöön. Teknologian kehittyessä myös palvelujen toteuttamistapoja tulee arvioida uudelleen. Perusviestintäpalvelut tulee voida toteuttaa uusilla, usein edullisimmilla tekniikoilla aina kun se on teknisesti mahdollista.

Perusviestintäverkkojen kattavuutta turvataan televiestinnän yleispalveluvelvoitteella. Suunnittelukaudella kiinnitetään edelleen huomiota laajakaistan 1 Mb/s-yhteysnopeuden yleispalveluvelvoitteen toteutumisen varmistamisessa valvonnan kautta. Tekniikan kehityksessä yleispalveluna tarjottavan laajakaistan sisältöä ja alueellista laajuutta tarkastellaan uudelleen.

Edistyksellisempiin palveluihin tarvitaan nykyistä yleispalvelutasoa suurempia nopeuksia. Laajakaista 2015 –hankkeessa on tuettu julkisin varoin nopeiden laajakaistayhteyksien rakentamista kaikkein harvimmin asutuilla alueilla. Hankkeen tuloksia arvioidaan ja mahdollista jatkoa linjataan vuoden 2013 loppuun mennessä toteutettavan hankkeen toisen väliarvioinnin perusteella. Väliarvioinnissa arvioidaan hankkeen tilannetta, määrärahan käyttöä ja tarvetta mahdollisiin jatkotoimenpiteisiin.

Ennen suunnittelukauden alkua liikenne- ja viestintäministeriö on tutkinut mahdollisuutta toteuttaa Itämeren pitkin Suomesta Saksaan uusi, suora tietoliikenneyhteys. Hankkeen valmisteluvastuu on kesällä 2013 siirtynyt valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosastolle. Hanke on osa hallituksen syksyn 2013 rakennepoliittista ohjelmaa ja linjaukset hankkeen toteuttamiselle on tehty joulukuussa 2013. Uusi tietoliikennekaapeli nostaa Suomen ulkomaanyhteyksien varmistuksen ja tietoturvallisuuden uudelle tasolle ja luo edellytykset datakeskusinvestoinneille ja tietointensiivisen teollisuuden sijoittumiselle maahan. Yhteyden rakentaminen ajoittuisi suunnittelukauden alkupuolelle. Myös Aasiaan päin suuntautuvien yhteyksien parantaminen tulee mahdolliseksi, jos suunnitteilla oleva merikaapeliyhteys Koillisväylää pitkin Euroopasta Aasiaan toteutuu. Yhteys on EU-tasollakin tärkeä, sillä tutkittavana olevan Itämeren merikaapelin kautta siltä on toteutettavissa suurkapasiteettinen yhteys Manner-Eurooppaan. Silloin Suomesta tulee ratkaiseva linkki globaalien tietoyhteyksien verkostossa.

Postin yleispalvelu eli kaikkien saatavilla olevat peruspalvelut on turvattu postilailla. Suunnittelukaudella sähköisen viestinnän kasvusta johtuva murros voimistuu entisestään, mikä vaikuttaa keskeisesti yleispalveluyrityksen mahdollisuuksiin ylläpitää lain edellyttämää palvelutasoa. Teknologisen kehityksen mahdollisuudet yleispalvelun tarjonnan varmistamisessa tulee hyödyntää. Toimintaedellytyksiin vaikuttaa myös mahdollinen

kilpailun syntyminen kirjepalveluihin. Kehitystä seurataan ja tarvittaessa ryhdytään toimenpiteisiin palvelutarjonnan turvaamiseksi.

Yleisradio Oy:n *julkisen palvelun* uudistus on toteutettu vuoden 2013 alusta. Uudistuksella on turvattu Yleisradio Oy:n mahdollisuudet täyttää lakisääteiset tehtävänsä.

Kansalaisten arkielämän ja yhteiskunnan elintärkeät toiminnot riippuvat mukaan lukien kansallinen ja kansainvälisiin yhteisöihin liittyvä päätöksenteko, ovat sidoksissa sähköiseen tieto- ja viestintäinfrastruktuuriin sekä tietojärjestelmien toimintaan. Infrastruktuurin riittävä toimivuus ja luotettavuus tulee pystyä varmistamaan kaikissa olosuhteissa. Siirtyminen pilvipalveluiden hyödyntämiseen edellyttää lisääntyneitä tietoisuutta palvelujen käytettävyyttä ja toimivuutta uhkaavista tekijöistä ja valmiutta torjua näitä. Infrastruktuurin riittävä toimivuus ja luotettavuus tulee pystyä varmistamaan kaikissa olosuhteissa. Kansalaisten ja yritysten tulee voida luottaa digitaalisiin palveluihin ja niiden turvallisuuteen. Hallinnonalalla tuetaan eri tavoin infrastruktuurin toimivuudesta vastaavien yritysten mahdollisuuksia taata palveluidensa häiriötön toimivuus ja luotettavuus kaikissa olosuhteissa. Tietoturva varmistetaan viranomaisien ja elinkeinoelämän yhteistyönä. Suunnittelukauden alkuun mennessä uudistetaan sähköisen viestinnän sekä palveluiden häiriöttömän ja turvallisen toiminnan turvaavaa lainsäädäntöä (tietoyhteiskuntakaari), joka toimeenpannaan suunnittelukaudella.

4.2 Viestintämarkkinat

Yhteiskunnallinen vaikuttavuustavoite:
Monipuolisia, korkealaatuisia ja kohtuuhintaisia viestintä- ja tietoyhteiskunta-palveluita on saatavilla koko maassa.

Tieto- ja viestintätekniiikan ja siihen perustuvien sovellusten ja palvelujen kehittyminen jatkuu kiihtyvällä vauhdilla. Merkittävä osa viestintä- ja tietoyhteiskuntapalveluita tuotetaan markkinaehtoisesti. Monipuolisen ja korkeatasoisen tarjonnan varmistaminen edellyttää markkinoiden toimivuuden varmistamista.

Viestinnän palvelujen lisääntyessä ja viestintämäärien kasvaessa useat käyttötarpeet kilpailevat niukoista taajuusresursseista. Taajuuspolitiikka on pääosin kansallisesti päätettävä asia, mutta myös kansainvälisesti huolehditaan siitä, että taajuudet allokoidaan eri käyttötarpeille mahdollisimman järkevästi. Lisäksi edistetään uudentyypisiä taajuuksien käyttötapoja.

Huippunopeiden laajakaistayhteyksien merkitys kasvaa suunnittelukaudella ja niiden yleistymistä vauhditetaan erityisellä edistämishjelmalla. Vuonna 2013 toteutetun niin sanotun 800 taajuusalueen huutokaupan tuloksen perusteella myönnettyjen toimilupien mukaiset verkot otetaan käyttöön suunnittelukauden alkupuolella. Neljännen sukupolven matkaviestinverkot lisäävät kilpailua ja käyttäjien valintamahdollisuuksia huippunopeiden laajakaistayhteyksien tarjonnassa varsinkin maaseudulla.

Mediakentän muutos jatkuu rajuna teknologian kehittyessä, kansainvälisen kilpailun kiristyessä ja kulutustottumusten muuttuessa. Internetin merkitys audiovisuaalisten sisältöjen välittämisessä vahvistuu ja haastaa olennaisesti perinteisen television käyttöä ja tarjontaa. Digitaaliset sisältömarkkinat vaikuttavat vahvasti myös lehdistön toimintaedellytyksiin. Kotimaisen sisältötuotannon toimintaedellytykset kapenevat kansainvälinen sisältötarjonnan kilpailun paineessa. Keskeistä on löytää keinoja, joilla kotimaisen laadukkaan sisällön tarjontaa eri jakelukanavissa voidaan edistää.

Suunnittelukaudella toimeenpannaan sähköisen median viestintäpoliittista ohjelmaa. Tavoitteena on luoda toimintaedellytyksiä ja kehittää toimintaympäristöä viestintäpoliittisin

keinoin siten, että erityisesti kotimaisesta sisältötuotannosta pystytään huolehtimaan. Lainsäädäntömuutokset toteutetaan tietoyhteiskuntakaaren yhteydessä ja toimeenpannaan suunnittelukaudella.

Digitaalisen kehityksen aiheuttama postitoimialan murros kiihtyy. Suunnittelukaudella sähköiset palvelut vahvistavat asemaansa perinteisten postipalveluiden korvaajana. Painopiste siirtyy kirjeiden välittämisestä pakettiliiketoimintaan ja muuhun logistiikkaan. Mahdolliset uudet toimijat monipuolistavat asiakaslähtöisesti postipalvelujen tarjontaa. Toimilupapolitiikalla huolehditaan siitä, että kilpailun avaamisesta syntyvät hyödyt kohdistuvat myös kuluttajille ja pienyrityksille. Lehtijakeluun liittyvät haasteet kasvavat suunnittelukaudella.

Osana tietoyhteiskuntakaarta uudistetaan ja toimeenpannaan myös teleyritysten huomattavaa markkinavoimaa koskevaa sääntelyä. Tavoitteena on edistää kilpailua viestintämarkkinoilla, joilla sen erityispiirteiden vuoksi esiintyy tyypillisesti kilpailuongelmia.

4.3 Digitaaliset palvelut

Yhteiskunnallinen vaikuttavuustavoite:

Tieto- ja viestintäteknologiaa ja digitaalisia palveluita käytetään täysimääräisesti yhteiskunnan toimivuuden, kansalaisten hyvinvoinnin ja yritysten kilpailukyvyyn edistämiseksi.

Suunnittelukaudella korostuvat mahdollisuudet ja haasteet, jotka liittyvät erityisesti pilvipalveluiden kehitykseen ja laajaan käyttöönottoon sekä esineiden välisen tiedonsiirron ja suurten tietoaiteistojen hyödyntämisen kehitykseen. Kehitystä leimaa digitaalisen tiedon määrä ja laskentatehon kasvu, digitaalisen liiketoiminnan kasvu erityisesti mobiiliympäristössä, yhteisöllisyyden merkitys ja yleisesti palveluiden kasvava osuus taloudesta. Muuttuva toimintaympäristö edellyttää julkisen ja yksityisen sektorin sitoutumista uudelleen yhteistyöhön, jonka avulla käännetään yhteiskunnalliset ja kilpailun haasteet mahdollisuuksiksi. Alan yrityksille tulee Suomessa tarjota kiinnostava ja kannustava toimintaympäristö investointien ja palvelujen kehittämiseen.

Muista yleisistä kehitystrendeistä suunnittelukaudella korostuvat tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuudet kasvun ja hyvinvoinnin moottorina sekä vastaaminen energia- ja ilmastopolitiikan haasteisiin. Kilpailukyvyyn säilyttämiseksi tärkeää on pystyä vastaamaan kansainväliseen kilpailuun ja tavoitella johtajuutta digitaalisten palveluiden tuotannossa ja käytössä myös globaalissa mittakaavassa.

Suunnittelukaudella jatketaan eri hallinnonalojen älystrategioita. Tieto- ja viestintäteknikan avulla voidaan nostaa prosessien tuottavuutta, kehittää innovatiivista liiketoimintaa sekä lisätä tuotannon jalostusarvoa palvelusovellusten ja uusien toimintamallien avulla. Tieto- ja viestintäteknologia luo mahdollisuuksia myös kansalaisten arjen sujuvuuden ja osallisuuden parantamiselle. Myös Euroopan unionin digitaalistrategian keskeisimmät tavoitteet kytkeytyvät vahvasti useampaan merkittävään käynnissä olevaan kansalliseen viestintäpoliittiseen hankkeeseen.

Liikenne- ja viestintäministeriössä toimeenpannaan tieto- ja viestintäteknologian käyttöä edistäviä toimia hallinnonalan KIDE (kasvu, innovaatiot, digitaaliset palvelut ja evoluutio) -hankkeen puitteissa. KIDE-hankkeet jakautuvat useamman kokoavan teeman alle.

Huippulaatuisen tieto- ja viestintäteknologisen infrastruktuurin osalta painotetaan ulkomaille suuntautuvien tietoliikenneyhteyksien kehittämistä ja huippunopean laajakaistan edistämistä. Suunnittelukaudella julkisen sektorin tietoaiteistojen saatavuus on yhteiskunnan palvelukehityksen ja tätä tukevan innovaatiotoiminnan kannalta kriittistä. Tästä

syystä on turvattava nykyistä kannustavampi ja laajempi tietoaineistojen saatavuus kaikkien palvelunkehittäjien tarpeisiin.

Hallinnonalalla tavoitteena on omien liikenteeseen ja viestintään liittyvien tietoaineistojen avaamisen mahdollisimman laajasti. Suomea kehitetään pilvipalveluiden testaus- ja kehitysympäristönä elinkeinoelämän sekä hallinnon tarpeisiin, ja tavoitteena on nousta merkittäväksi pilviratkaisujen tuottajaksi. Suunnittelukaudella tavoitteena on tuoda vihreä tieto- ja viestintäteknologia kokonaisvaltaisempaan tarkasteluun. Tieto- ja viestintäteknologian palveluiden ja tuotteiden potentiaalia arvioidaan ja seurataan ilmasto- ja energiapolitiittisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Digitaalisessa kehityksessä keskeisessä roolissa on myös kehityksen yksittäisille kansalaisille luomat mahdollisuudet yrittäjyyteen ja osallisuuden vahvistamiseen (start up –kansalaiset). Tavoitteena on rakentaa toiminnallisia verkostoja, jotta kaikilla halukkailla olisi edellytyksiä yhteisölliseen toimintaan ja digitaalisten palveluiden tuotantoon yrittäjämäisesti. Tarkastelun kohteena ovat myös työn uudet muodot tieto- ja viestintäteknologian mahdollistaessa ajasta ja paikasta riippumattoman työskentelyn. Suunnittelukaudella panostetaan myös tieto- ja viestintäteknologiaan liittyvän tutkimuksen vahvistamiseen. Yhteistyötä eri toimijoiden kesken tiivistetään erityisesti panostamalla vakiinnuttamalla hallinnonalalle perustetun tutkimus- ja kehittämistarpeita palvelevan osaamis- ja yhteistyöverkoston toiminta.

Suunnittelukaudella esillä ovat myös sähköiseen tunnistamiseen, luottamuspalveluihin sekä sähköiseen kaupankäyntiin liittyvät kysymykset sekä palveluiden esteettömyyteen liittyvät haasteet digitaalisten markkinoiden kehittyessä. Suunnittelukaudella korostuvat viestinnän luottamuksellisuuden ja yksityisyyden suojaamiseen liittyvät kysymykset myös kansainvälisessä mittakaavassa. Lainsäädännön ajantasaisuutta arvioidaan tietoyhteiskuntakaaren yhteydessä ja mahdolliset muutokset toimeenpannaan suunnittelukaudella.

4.4 Viestintäpolitiikan rahoitus

Taulukko 1. Rahoitus ja esitys kehysten tarkistamiseksi

1 000 euroa	TA 2014	2015	2016	2017	2018
40. Viestintäpalvelut ja -verkot sekä viestinnän tukeminen	529 993	531 443	522 118	521 268	520 968
01. Viestintäviraston toimintamenot	11 045	11 645	11 145	11 145	11 145
Esitys kehyslisäys: Laajakaistahankkeen tuen maksatus ja valvonta	-	-	450	450	150
Esitys kehyslisäys: Tietoyhteiskuntamaksu	-	300	300	300	300
Esitys kehyslisäys: PRS-viranomaistoiminta	-	550	1 775	925	925
42. Sanomalehdistön tuki	500	500	500	500	500
50. Valtionavustus valtakunnallisen laajakaistaverkon rakentamiseen	10 500	10 500	-	-	-
60. Siirto valtion televisio- ja radiorahastoon *)	507 948	507 948	507 948	507 948	507 948

*) Kehysten ulkopuolella. Määrärahan suuruus tarkistetaan vuosittain kustannustason nousua vastaavasti. Tarkistuksen perusteena on indeksi, joka muodostuu elinkustannusindeksistä (1/3) ja ansiotasoindeksistä (2/3).

Perustelut kehysten tarkistamiseen

Laajakaistahankkeen tuen maksatus ja valvonta

Viestintävirasto vastaa valtion talousarvion momentilta 31.40.50 maksettavan laajakais-
tahankkeiden tukemiseen tarkoitettujen tukiavustusten käsittelystä, maksatuksesta ja
valvonnasta laajakaistarakentamisen tuesta annetun lain mukaisesti. Viraston toiminta-
menomäärärahaan on sisältynyt vuoteen 2015 saakka 0,5 miljoonan euron määräraha
tuen hallinnoimisesta aiheutuneisiin kustannuksiin. Hankkeen päätyttyä tuen maksatus ja
valvonta kuitenkin jatkuu siten, että vuosina 2016 ja 2017 hankkeen arvioidaan edellyt-
tävän kahden henkilötyövuoden vuotuista työpanosta ja vuodesta 2018 lähtien yhden
henkilötyövuoden resursoinnin, joiden kustannukset katettaisiin valtion varoista.

Tietoyhteiskuntamaksu

Sähköisen viestinnän lainsäädännön uudistuksen (tietoyhteiskuntakaari) yhteydessä vies-
tintämarkkinain mukainen viestintämarkkinamaksu ja sähköisen viestinnän tietoturva-
lain mukainen tietoturvamaksu yhdistettäisiin uudeksi tietoyhteiskuntamaksuksi, jolla
rahoitetaan tietyt Viestintäviraston valvontatehtävät. Kyseessä on veroluonteinen maksu,
jota vastaavat kustannukset otetaan huomioon viraston toimintamenomomentin mitoi-
tuksen yhteydessä. Tietoyhteiskuntakaaren myötä lisääntyneiden tehtävien kustannusten
kattamiseksi maksun taso on tarkoitus määritellä siten, että sen kertymä olisi 0,3 miljoonaa
euroa nykyisen viestintämarkkinamaksun ja tietoturvamaksun tulokertymää suu-
rempi. Viestintäviraston toimintamenomäärärahaa tulisi näin ollen tarkistaa vastaavasti.

PRS-viranomaistoiminta

Euroopan unioni ja Euroopan avaruusjärjestö ESA rakentavat omaa ja riippumatonta
Galileo-satelliittipaikannusjärjestelmää, jossa tarjotaan muun ohella viranomaiskäyttöön
korkean luotettavuuden PRS (Public Regulated Service) -paikannuspalvelua. PRS-palvelu
on varattu julkishallinnon valtuuttamille käyttäjille sovelluksiin, jotka erityisesti edellyttävät
palvelun jatkuvuutta, kuten kriittiset kuljetukset, hätäpalvelut, tulli, poliisitoimi, puo-
lustus ja kriittinen televiestintä. PRS-palvelu on järjestelmän suojatuin osa, jonka jatku-
vuus on taattava vaikeimmissakin kriisitilanteissa. Palvelua säännellään EU-tasolla
EU:n parlamentin ja neuvoston päätöksellä (1104/2011/EU).

Viestintävirasto on marraskuussa 2013 nimetty PRS-yhteyspisteeksi. Järjestelmän täysi-
määräinen hyödyntäminen kuitenkin edellyttää, että Viestintävirasto nimetään
PRS-vastuuviranomaiseksi, jonka tehtävänä on hallinnoida ja valvoa PRS-laitteiden hal-
lussapitoa, käyttöä sekä mahdollista viranomaisen vastuualueelle kuuluvaa
PRS-vastaanottimien valmistusta. Toiminnan olisi tarkoitus laajentua asteittain vuodesta
2015 lähtien siten, että henkilöresurssitarve vuonna 2017 olisi yhteensä 5,5 henkilötyö-
vuotta. Vuonna 2016 on tarpeen tehdä toiminnan edellyttämä tietojärjestelmäinvestointi,
jonka kustannukset EU:n komission esittämän arvion mukaan ovat noin miljoonaa euroa.

5. LIIKENNEPOLITIikka

5.1 Suomen kilpailukyvyyn ja kestävän kasvun edistäminen

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet:
Matka- ja kuljetusketjut toimivat sujuvasti ja turvallisesti hyvinvointia ja kilpailukykyä edistäen. Liikennejärjestelmän toimintavarmuus paranee.

Suomen kilpailukyvyyn ja kestävän talouskasvun varmistamiseksi tärkeimpiä ovat keskeiset ulkomaanyhteydet, merkittävimpien sisäisten reittien palvelutaso sekä suurimpien kaupunkiseutujen liikennejärjestelmien toimivuus. Myös kansainväliset lentoyhteydet ovat Suomen kilpailukyvyyn kannalta välttämättömiä. Kansainvälisten yhteyksien säilyttäminen koskee koko Suomea.

Kuljetusmarkkinoiden toimivuudella ja kustannustehokkuudella on keskeinen merkitys kilpailukyvyille ja palvelutasolle. Yritysten elinvoimaisuus on myös edellytys vastuullisen ja terveen liikenne- ja työturvallisuuskulttuurin ylläpitämiseksi. Toiminnan kansainvälistyessä kasvaa riski harmaan talouden lisääntymisestä myös Suomen kuljetusmarkkinoilla.

Logistiikassa kiristyvät ilmasto- ja ympäristövaatimukset sekä kohoava energian hinta ja öljyä korvaavien vaihtoehtoisten polttoaineiden alkuvaiheessa vaatimat investoinnit nostavat kuljetuskustannuksia. Sujuvat matkat ja kuljetukset tarvitsevat toimintavarmaa liikennejärjestelmää ja ajantasaista tietoa liikennejärjestelmän tilasta. Suunnittelukauden painotuksia meriliikenteen ja lentoliikenteen osalta linjataan vuoden 2014 aikana valmistuvissa meri- ja lentoliikennestrategioissa. Merenkulun lähivuosina kiristyvä ympäristösääntely, erityisesti rikkidirektiivi, haastaa koko alaa ja aiheuttaa kustannuspaineita toimijoille.

Palvelujen sähköistyminen helpottaa arjen toimivuutta. ja etätöiden mahdollisuuksien kasvaminen sekä nopeasti yleistyvä verkkokauppa voi vähentää fyysisen liikkumisen tarvetta. Nämä ilmiöt pirstaloittavat tavaravirtoja ja vähentää välivarastoinnin tarvetta, mutta vaativat tuekseen tehokasta jakeluliikennettä. Älyliikenteen edistyneistä menetelmistä tulee yhä merkittävämpi osa logistiikkapalvelujen suunnittelua ja toteutusta. Samalla logistiikka-alan toimijoiden osaamisvaatimukset kasvavat. Älyliikenteen mahdollisuuksien hyödyntäminen edellyttää uudentyypistä tilaaja- ja yhteistyöosaamista.

5.2 Hyvinvointi ja sekä turvallinen ja esteetön liikkuminen

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet:
Matka- ja kuljetusketjut toimivat sujuvasti ja turvallisesti. Joukkoliikenteen palvelutasoa parannetaan. Tieliikenteen turvallisuus paranee jatkuvasti

Joukkoliikenteen houkuttelevuuteen vaikuttaa keskeisesti joukkoliikenteen palvelutaso. Matkaketjun tulee toimia ovelta ovelle ja esimerkiksi liityntäpysäköintimahdollisuuksista on huolehdittava. Erityisesti kaupunkien reunavyöhykkeellä on haasteellista saavuttaa henkilöautoon nähden kilpailukykyinen joukkoliikenteen palvelutaso. Joukkoliikenteen käyttöä tukevat sujuvat pyöräilyolosuhteet ja viihtyisä ja turvallinen kävely-ympäristö. Jalankulun ja pyöräilyn asema liikennejärjestelmäprosesseissa vaatii vahvistamista ja valtavirtaistamista. Pyöräilyn potentiaali nimenomaan lyhyiden henkilöautomatkojen korvaajana on merkittävä.

Tavoitteena on, että matka- ja kuljetusketjut toimivat sujuvasti ja turvallisesti hyvinvointia ja kilpailukykyä edistäen. Ministeriön toiminnalla varmistetaan liikennejärjestelmän päivittäinen liikennöitävyys ja toimintavarmuus keskeisellä liikenneverkolla. Lisäksi pa-

rannetaan joukkoliikenteen palvelutasoa, tavoitteena matkustajamäärien kasvu ja yksityisautoilun vähentäminen. Haja-asutusalueella julkisen liikenteen palvelut pyritään turvaamaan. Erityisen huomion kohteena on raideliikenteen lisääminen ja palvelutason parantaminen. Älyliikenteellä tuetaan liikenteen tehokkuuden ja kuljetusten kilpailukyvyyn kehittämistä.

Liikenteen turvallisuusvision mukaan kenenkään ei tarvitse kuolla eikä loukkaantua vakavasti liikenteessä. Erityisenä haasteena liikenteessä on rattijuoppous, ylinopeus, punaista päin ajaminen sekä turvalaitteiden käytön laiminlyönti, jotka viestivät vastuuttomasta liikennekulutturista. Kaupallisessa ja ammatillisessa liikenteessä liikenneturvallisuusvisio on jo saavutettu lukuun ottamatta tieliikennettä, jossa raskas liikenne on osallisena.

Tavoitteena on, että Suomi on liikenneturvallisuudeltaan Euroopan parhaiden maiden joukossa. Ammattiliikenteen turvallisuuskulttuuria ja vastuullisuutta parannetaan. Tieliikenteen turvallisuuden edistämiseen liittyvää poikkihallinnollista yhteistyötä tehostetaan.

Toimivan liikennejärjestelmän suurimpia haasteita Suomessa ovat vaativat olosuhteet. Olosuhteet vaikuttavat kaikkiin liikennemuotoihin ja edellyttävät varautumista. Sään äkilliset vaihtelut, vuodenaikaisvaihtelut, yleistyneet sään ääri-ilmiöt sekä erityisesti ympärivuotisen merenkulun näkökulmasta haasteellinen sijainti vaativat toimijoilta erityisosaamista.

Toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset tuovat lisähaasteita turvallisuustason ylläpitämiseksi. Esimerkiksi Itämeren laivaliikenteen lisääntyessä kasvaa myös suuronnettomuuden riski, joka toteutuessaan voisi ekosysteemiltään hauraalla Itämerellä aiheuttaa myös äärimmäisen vakavia ympäristöhaittoja Lento-, meri- ja rautatieliikenteessä tavoitteena on varmistaa saavutettu turvallisuustaso.

Esteettömässä liikennejärjestelmässä liikenneympäristö ja liikennepalvelut, mukaan lukien liikenteen informaatiopalvelut, toimivat hyvin myös edellytyksiltään kaikkein heikoimpien liikkujien näkökulmasta. Esteettömyys on fyysistä saavutettavuutta, helppokäyttöisyyttä, monikanavaista informaatiota ja saumattomia matkaketjuja ovelta ovelle. Myös väestön ikääntyminen on haaste koko liikennejärjestelmälle vaikuttaen ihmisten liikkumistarpeisiin, liikenneturvallisuuteen ja liikennejärjestelmän esteettömyysvaatimuksiin.

5.3 Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja muut ympäristötavoitteet

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet:

Liikenteen kasvihuonekaasupäästöjä vähennetään Suomen kansainvälisten sopimusten mukaisesti. Liikenteen terveydelle ja luonnolle aiheuttamat haitat minimoidaan. Tuetaan tutkimuksen keinoin ilmastonmuutokseen sopeutumista toimien laaja-alaisesti yhteistyössä muiden alan toimijoiden kanssa.

Suomi on sitoutunut kansainvälisesti ja EU-tasolla kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen. Liikenne aiheuttaa noin 20 prosenttia Suomen kasvihuonekaasupäästöistä. Liikennesektorille asetetut päästövähennystavoitteet ovat haasteellisia. Tavoitteiden saavuttaminen vaatii ajoneuvokannan riittävää uudistumista, ajoneuvo- ja polttoaineteknologian kehityksen täysimääräistä hyödyntämistä, liikennetarpeen vähentämistä liikennejärjestelmän ja maankäytön suunnittelun keinoin sekä siirtymistä henkilöautoilusta kestävämpiin kulkumuotoihin ja uusiutuviin polttoaineisiin. Liikenteen energiatehokkuutta on pystyttävä parantamaan edistämällä erityisesti kaupunkiliikenteen sähköistämistä. Liikenteeseen on saatava myös riittävä määrä uusia polttoaineita tai vaihtoehtoisia käyttövoimia, joiden käyttöönottoon tulee varautua. Energiankulutuksen ja öljyriippuvuuden vähentäminen parantaa myös vaihtotasetta.

Laivaliikenteen rikkipäästöt vaikuttavat ilmanlaatuun erityisesti tiheästi asutuilla rannikkoseuduilla. Tehdyt päätökset rikkipäästöjen rajoittamiseksi edellyttävät aluksiin teknologisia ratkaisuja, joita ei vielä ole laajamittaisesti otettu käyttöön. Merenkulun ja lentoliikenteen ilmastokaasupäästöjen rajoittamiseksi on tarpeellista saada aikaan globaaleja ratkaisuja, jotka tukevat Suomen omien tavoitteiden saavuttamista. Liikenteen ympäristöhaittojen torjunnan vaikuttavuutta parannetaan.

5.4 Julkisten resurssien tehokas käyttö

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet:

Tehostetaan hallinnonalan resurssien käyttöä liikenneverkkojen ylläpidossa ja kehittämisessä

Suunnittelukaudella 2015–2018 toimenpiteet liittyvät 2012 valmistuneen liikennepoliittisen selonteon strategisten hankkeiden ja linjausten toimeenpanon jatkamiseen sekä uudenlaisen ajattelun ja yhteistyön kehittämiseen, jolla voidaan merkittävästi parantaa toiminnan vaikuttavuutta ja tuottavuutta

Selonteon keskeisenä lähtökohtana on liikennepoliitikka osana koko yhteiskunnan kehittämistä. Ministeriön toiminnassa tämä näkyy erityisesti tavoitteena kytkeä liikennejärjestelmän kehittäminen osaksi elinkeinoelämän, talouden, työllisyyden ja alueiden kehittämistä. Tiivis yhteistyö eri hallinnonalojen kesken luo pohjan tavoitteessa onnistumiselle.

Uuden liikennepoliitikan mukaisesti liikennehallinto näkee tehtävänä luoda kasvua ja uutta liiketoimintaa. Alalla on vastuu tuottaa innovaatioita ja uusia vientituotteita, hallinnon tehtävänä on mahdollistaa ne. Tulevaisuudessa tiedon ja teknologian varaan syntyvät palvelut sulautuvat olennaiseksi osaksi liikennejärjestelmää, palvelen ihmisiä ja luoden koko systeemistä toimintavarmemman ja tehokkaamman.

Viime vuosina valtion ja kuntien roolit ja rahoitusvastuut liikenneväylien ylläpidossa ja kehittämisessä ovat osin hämärtyneet. Vastuiden selkiyttäminen edistää liikennejärjestelmän ja yhdyskuntarakenteen kokonaisvaltaista suunnittelua. Jos nykyisin hankittavia tuotteita ja palveluita voitaisiin tuottaa edullisemmin ja kokonaisuuden kannalta parhaalla mahdollisella tavalla, veronmaksajille saataisiin huomattavia säästöjä. Hallinnossa tarvitaan yhteistyötä ja aiempaa laaja-alaisempaa valmistelua. Lisäksi liikenneinvestointien budjetointimenettelyjä kehitetään joustavammiksi ja pitkäjänteisemmiksi.

Asiakaskeskeisyyden vahvistamiseksi ja toiminnan tehostamiseksi tulee lisätä eri hallinnonalojen ja hallinnon eri tasojen yhteistyötä. Valmistella oleva kuntauudistus pyrkii vastaamaan haasteisiin, joita heikkenevä huoltosuhde ja palveluiden kysynnän muutokset asettavat. Kuntauudistus toteutuessaan vaikuttaa niin itse liikenteeseen kuin liikennejärjestelmän ja maankäytön suunnitteluun ja toteutukseenkin. Palvelujen keskittyminen toisaalta lisää eräiltä osin liikkumistarvetta. Samalla kuntauudistus tukee kuitenkin eheytyvää yhdyskuntarakennetta etenkin isoilla kaupunkiseuduilla ja parantaa siten saavutettavuutta jalan, pyörällä ja joukkoliikenteellä. Joukkoliikenteen yhteiset järjestämismahdollisuudet paranevat.

Suuri osa kuljetusalan lainsäädännöstä tulee kansainvälisten järjestöjen sekä EU-lainsäädännön kautta, ja siksi kansainvälisillä foorumeilla tapahtuvan etupainotteisen vaikuttamisen rooli on korostunut. Tämä edellyttää myös hyvin toimivaa kansallista koordinaatiota. EU:n rooli on korostumassa myös alueellisessa ja kahdenvälisessä yhteistyössä.

Perusväylänpidon suuntaaminen

Liikennepoliittisen selonteon linjauksen mukaan liikenteen rahoituksen painopistettä suunnataan liikenneverkkojen kehittämisinvestoinneista perusväylänpidon pieniin investointeihin ja ylläpitoon. Siirto on vuodesta 2016 alkaen 100 milj. euroa/v. Kehyksen määrätymisessä ja pitkäjänteisessä toiminnan suunnittelussa otetaan huomioon se, että perusväylänpidosta siirretään v. 2015 alkaen 20 milj. euroa/v merenkulun tukiin, jolloin selonteon periaatteiden mukainen perusväylänpidon rahoituslisäys on vuodesta 2016 alkaen 80 milj. euroa/v. Tästä noin 40 milj. euroa kohdennetaan parantamiseen ja 40 milj. euroa ylläpitoon.

Perusväylänpidon rahoituksesta suunnataan liikenneverkon päivittäiseen kunnossapitoon noin 420 milj. euroa, ylläpitoon 400 milj. euroa, parantamiseen 114 milj. euroa ja liikennepalveluihin 181 milj. euroa vuodessa. Keskeisen verkon palvelutason säilyttäminen on tavoitteena kaikissa tuoteryhmissä paitsi parantamisessa. Muulla verkolla myös nykyinen päivittäisen kunnossapidon ja liikennepalveluiden laatutaso säilytetään ainakin kehyskauden alkuvuosina.

Päivittäinen kunnossapito. Väylaverkon päivittäinen liikennöitävyys ja hoitotaso varmistetaan.

Ylläpito. Elinkeinoelämän pääreittien ja vilkkaiden väylien kunto säilytetään nykytasolla. Muun verkon kunto joustaa rahoituksen mukana. Meneillään olevat suuret ratojen korvausinvestoinnit saatetaan loppuun Sorateillä toteutetaan hoidon lisäksi vain välttämätön ylläpito.

Parantaminen. Toteutetaan nimetyt erillishankkeet: MAL, tieverkon mitat ja massat, liikennejärjestelmien ohjausjärjestelmien uusiminen, routa- ja pehmeikköohjelma sekä raakapuuterminaalit. Rautatieliikenteen täsmällisyyttä parantavat investoinnit priorisoidaan. Parannuskohteiden suunnittelussa lisätään vaihtoehtotarkasteluja, joiden avulla etsitään tehokkaat keinot liikenteen toimivuuden turvaamiseksi yhteysväleillä.

Liikennepalvelut. Rautatie- ja meriliikenteen ohjausjärjestelmät ja turvalaitteet sekä tieliikenteen ohjauslaitteet pidetään jatkuvasti toimintakunnossa. Jäänmurron nykyinen palvelutaso säilytetään. Yhteysalusliikenteessä ja maantielauttaliikenteessä palvelutaso säilyy pääosin nykyisellään. Palvelutaso arvioidaan ja tehdään päätökset tulevasta palvelutasosta.

5.5 Liikennehankkeiden budjetoinnin kehittäminen

Liikennehankkeiden budjetointimenettelyn kehittämistä on valmisteltu ja se etenee kaksivaiheisesti. Ensimmäisessä vaiheessa vuoden 2014 talousarviossa käynnissä olevien ja käynnistyvien hankkeiden valtuuslausekkeiden muotoa ja sisältöä on muutettu. Uudistuksella parannetaan valtuuksien budjetointimenettelyä sekä hankehallintaa koko hankkeen toteutuksen ajan käsittäen hankkeen budjetoinnin ja hankkeen toteuttamisen.

Toisessa vaiheessa valmistellaan muutosta, jossa seuraavan vaalikauden alusta lukien (vuosi 2016) liikennehankkeiden investointien budjetoinnissa momentilla 31.10.77. luovutaan talousarviolainsäädännön mukaisesta valtuusmenettelystä ja siirrytään käyttämään viisivuotista siirtomäärärahaa. Muutoksen taloudelliset vaikutukset ovat merkittävät, koska Eduskunnan päättäessä liikennehankkeesta osoitetaan hankkeelle aloitusvuonna koko rahoitus 5 -vuotisena siirtomäärärahana. Muutoksen taloudellisia vaikutuksia selvitetään vuosien 2015–2018 valtiontalouden kehysten laadinnan yhteydessä.

Valtiontalouden kehysten määrittämiseksi Liikennepoliittisessa selonteossa nimettyjen ja momentilla 31.10.77 toteutettavien hankkeiden määrärahan mitoitus on laskettu

kolmella eri vaihtoehdolla. *Käynnistyviksi hankkeiksi* on luettu ne hankkeet, jotka liikennehankkeiden toteuttamisohjelmassa on merkitty käynnistyväksi nykyisellä hallituskaudella (viimeistään vuonna 2015). *Uutena hankkeena* esitetään liikennehankkeiden toteuttamisohjelmassa seuraavan hallituksen (vuodesta 2016 eteenpäin) toimikaudelle käynnistyväksi merkitty hanke. Liikenne- ja viestintäministeriö priorisoi vaihtoehtoa 3 liikennehankkeiden budjetoinnin kehittämisessä.

- 1) Hankkeille myönnetään hankekohtainen valtuus ja määrärahat otetaan talousarvioon suoriteperusteisesti (vuoden 2014 talousarvion malli).

Vaihtoehto 1

(1 000 euroa)	2015	2016	2017	2018	Myöh.	Yhteensä	Tarvittava rahoitus 2016 -
31.10.77. Väyläverkon kehittäminen	306 238	186 915	230 390	219 250	176 011	1 018 804	812 566
Käynnissä olevat hankkeet (ennen vuotta 2016 käynnistyvät)	306 238	185 915	215 600	154 900	107 011	969 664	663 426
Valtion rahoitusosuus	293 408	179 925	212 300	154 200	107 011	946 844	653 436
Ulkopuolinen rahoitusosuus	12 830	5 990	3 300	700	0	22 820	9 990
Vuodesta 2016 - käynnistyvät hankkeet	0	1 000	14 790	64 350	69 000	149 140	149 140
Valtion rahoitusosuus		1 000	10 000	20 000	69 000	100 000	100 000
Ulkopuolinen rahoitusosuus		0	0	0	0	0	0
Nimeämätön hankevaraus	2	5	4 790	44 350	0	49 147	49 145

- 2) Vuoden 2016 alusta tarvittavien vuosittaisten määrärahojen suuruus, mikäli liikenneinvestointien budjetoinnissa luovuttaisiin valtuusmenettelystä ja siirryttäisiin 5-vuotisiin hankkeen koko rahoitustarpeet kattaviin siirtomäärärahoihin (ns. kokonaisrahoitusmalli).

Laskelmiin on sisällytetty sekä jo käynnissä olevat hankkeet että uudet aloitettavat hankkeet siten, että vuodesta 2016 eteenpäin hankkeiden määrärahatarpeet on otettu kokonaisuudessa huomioon jo käynnissä olevien hankkeiden osalta vuoden 2016 kehyksessä ja uuden käynnistyvän hankkeen määrärahatarpeet on otettu kokonaisuudessaan kehyksissä huomioon sinä vuonna kun hanke on suunniteltu käynnistettäväksi.

Vaihtoehto 2

(1 000 euroa)	2015	2016	2017	2018	Myöh.	Yhteensä	Tarvittava rahoitus 2016 -
31.10.77. Väyläverkon kehittäminen	306 238	763 426	0	0	0	1 069 664	763 426
Käynnissä olevat hankkeet (ennen vuotta 2016 käynnistävät)	306 238	663 426	0	0	0	969 664	663 426
Valtion rahoitusosuus	293 408	653 436	0	0	0	946 844	653 436
Ulkopuolinen rahoitusosuus	12 830	9 990	0	0	0	22 820	9 990
Vuodesta 2016 - käynnistävät hankkeet		100 000	0	0	0	100 000	100 000
Valtion rahoitusosuus		100 000	0	0	0	100 000	100 000
Ulkopuolinen rahoitusosuus		0	0	0	0	0	0

3) Käynnissä olevien hankkeiden määrärahatarpeet budjetoidaan vuoden 2014 talousarvion mukaisesti suoriteperusteisesti. Uuden v. 2016 eteenpäin käynnistyvän hankkeen määrärahatarpeet on otettu kokonaisuudessaan kehyksissä huomioon sinä vuonna kun hanke on suunniteltu käynnistettäväksi.

Vaihtoehto 3

(1 000 euroa)	2015	2016	2017	2018	Myöh.	Yhteensä	Tarvittava rahoitus 2016 -
31.10.77. Väyläverkon kehittäminen	306 238	285 915	215 600	154 900	107 011	1 069 664	763 426
Käynnissä olevat hankkeet (ennen vuotta 2016 käynnistävät)	306 238	185 915	215 600	154 900	107 011	969 664	663 426
Valtion rahoitusosuus	293 408	179 925	212 300	154 200	107 011	946 844	653 436
Ulkopuolinen rahoitusosuus	12 830	5 990	3 300	700	0	22 820	9 990
Vuodesta 2016 - käynnistävät hankkeet		100 000	0	0	0	100 000	100 000
Valtion rahoitusosuus		100 000	0	0	0	100 000	100 000
Ulkopuolinen rahoitusosuus		0	0	0	0	0	0

Valtioneuvosto päätti 27.3.2013 vuosien 2014–2017 valtiontalouden kehysten yhteydessä, että vuodesta 2016 alkaen valtion vuosittainen rahoitusosuus liikennehankkeissa on 377 milj. euroa. Valtion vuosittainen rahoitusosuus kattaa maanrakennusinvestointimonteille (mom. 31.10.77, 31.10.78, 31.10.79) budjetoidut hankkeet ja perusväylänpidossa (mom. 31.10.20) toteutettavat liikennepoliittisessa selonteossa nimetyt hankkeet.

Vuosien 2015–2018 kehyskaudella nimeämätöntä määrärahaa uusiin hankkeisiin on käytettävissä 50 milj. euroa.

Käynnissä olevat ja ennen vuotta 2016 käynnistettäväksi sovitut hankkeet

(1 000 euroa)	2015	2016	2017	2018	Myöh.	Yhteensä	Tarvittava rahoitus 2016 -
31.10.77. Väyläverkon kehittäminen	306 238	185 915	215 600	154 900	107 011	969 664	663 426
Valtion rahoitusosuus	293 408	179 925	212 300	154 200	107 011	946 844	653 436
Ulkopuolinen rahoitusosuus	12 830	5 990	3 300	700	0	22 820	9 990
31.10.78. Eräät väylä-hankkeet	56 200	76 100	23 700	0	0	156 000	99 800
31.10.79. Elinkaarirahoitushankkeet	102 750	97 970	93 210	115 450	1 313 508	1 722 888	1 620 138
31.10.20. Perusväylänpito (LIPO)	20 000	27 000	48 000	58 000	31 000	184 000	164 000
Yhteensä	485 188	386 985	380 510	328 350	1 451 519	3 032 552	2 547 364

5.6 Liikennepolitiikan rahoitus

Taulukko 2. Rahoitus ja esitys kehysten tarkistamiseksi

1 000 euroa	TA 2014	2015	2016	2017	2018
10. Liikenneverkko	1 710 020	1 676 692	1 563 376	1 550 286	1 552 686
01. Liikenneviraston toimintamenot	86 154	82 598	82 480	82 480	82 480
20. Perusväylänpito	990 484	947 194	1 058 509	1 079 509	1 094 509
35. Valtionavustus länsimetron rakentamiseen	55 744	88 713	20 400		
41. Valtionavustus eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
50. Valtionavustus yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen	8 000	5 000	5 000	5 000	5 000
70. Jäänmurttajan hankinta	46 000	52 000			
76. Maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset	34 997	34 997	34 997	34 997	34 997
77. Väyläverkon kehittäminen	393 641	306 240	186 920	230 390	219 250
78. Eräät väylähankkeet	25 000	56 200	76 100	23 700	
79. Elinkaarirahoitushankkeet	69 000	102 750	97 970	93 210	115 450
20. Liikenteen viranomaispalvelut	47 613	56 590	63 797	63 855	63 855
01. Liikenteen turvallisuusviraston toimintamenot	47 613	51 360	51 337	51 395	51 395
Esitys kehysisäys: Tiedonluovutuksen maksuttomuus ja kumppanimallista luopuminen		5 230	12 460	12 460	12 460
30. Liikenteen tukeminen ja ostopalvelut	251 106	231 486	231 061	231 851	231 851
42. Valtionavustus koulutuksesta	841	841	841	841	841
43. Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantaminen	84 700	86 420	86 420	86 420	86 420
46. Alusinvestointien ympäristötuki	20 000				
50. Lästimaksuista suoritettavat avustukset	800	800	800	800	800
51. Luotsauksen hintatuki	4 200	4 200	4 200	4 200	4 200
63. Joukkoliikenteen palvelujen ostot ja kehittäminen	102 543	101 673	101 473	101 773	101 773
64. Saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostot ja kehittäminen	10 745	11 725	12 500	12 990	12 683
66. Yhteysaluspalveluiden ostosopimukset	5 303	5 303	5 303	5 303	5 303

Perustelut kehysten tarkistamiseen

Liikenteen turvallisuusviraston tietoineistojen avaamista jatketaan hallinnonalalla tehtyjen linjausten mukaisesti. Viraston tiedonluovutuksen pääperiaatteena on ollut kustannusvastaavuus, jolloin tuotoilla katetaan toiminnasta aiheutuvat kustannukset. Tietovarantojen avaaminen merkitsee virastolle tuottojen menetyksiä kustannusten jäädessä viraston katettavaksi. Käytössä olevasta kumppanimallista luopumisen arvioidaan edelleen lisäävän viraston henkilötövuosi- ja järjestelmäkustannuksia.

5.7 Ilmatieteen laitos ja sen rahoitus

Ilmatieteen laitoksen tehtävänä on liikenne- ja viestintäministeriön harjoittaman liikenne- ja viestintäpolitiikan ja sen hyväksymien strategioiden mukaisesti tuottaa tietoa ja palveluja liikenneturvallisuuden ja muiden elintärkeiden toimintojen turvallisuuden tarpeita varten sekä toimia johtavana asiantuntijana ilmastomuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen liittyvissä kysymyksissä.

Lisäksi Ilmatieteen laitos osallistuu myös muille hallinnonaloille asetettujen tavoitteiden toteuttamiseen. Näitä hallinnonaloja ovat mm. sisäasiainministeriö, puolustusministeriö, ympäristöministeriö ja valtioneuvoston kanslia.

Ilmatieteen laitos on perusluonteeltaan turvallisuusviranomaisena, joka yhdistää tutkimuksen ja palvelut. Laitoksen roolia liikenteen turvallisuusviranomaisena vahvistetaan. Laitoksen asiantuntijapalveluja käytetään erityisesti fyysisen ja sähköisen infrastruktuurin turvallisuuden kehittämisessä sekä liikenteen ympäristövaikutusten ja ilmastomuutoksen vaikutusten ennakoinnissa ja vaikutusten arvioinnissa.

Ilmatieteen laitoksen julkisia tietovarantoja avataan hallinnonalan yhteisten linjausten mukaisesti.

Ilmatieteen laitoksen rahoituskehyksessä on otettu huomioon valtioneuvoston periaatepäätös valtion tutkimuslaitosten ja tutkimusrahoituksen kokonaisuudistuksesta (5.9.2013) ja siitä aiheutuvat määrärahasiirrot.

Taulukko 3. Rahoitus ja esitys kehysten tarkistamiseksi

1 000 euroa	TA 2014	2015	2016	2017	2018
50. Tutkimus	47 366	47 617	45 418	48 788	44 586
01. Ilmatieteen laitoksen toimintamenot	47 366	46 267	44 168	43 118	44 366
Esitys kehyslisäys: Säättökaverkoston täydentäminen		1 350	1 250	1 250	
Esitys kehyslisäys: Suurteholaskentakapasiteetin uusiminen				4 200	
Esitys kehyslisäys: Suurteholaskentakapasiteetin uusimisesta aiheutuvat pysyvät käyttömenot				220	220

Perustelut kehysten tarkistamiseen

Säättökaverkoston täydentäminen

Ilmatieteen laitoksen toimintamenojen kehusehdotuksessa on otettu huomioon tutkaverkoston laajentaminen kolmella tutkalla vuosina 2015–2017. Nykyinen Ilmatieteen laitoksen säättökaverkosto ei kata koko maata kaikissa säätilanteissa. Olemassa oleva verkosto on myös erityisen häiriöaltis, koska verkostossa ei ole korvaavaa kapasiteettia. Ilmatieteen laitoksen nykyistä tutkaverkostoa uusitaan parhaillaan. Aiempiin talousarvioihin ja kehyspäätöksiin sisältyvällä rahoituksella modernisoidaan käyttöikänsä päähän tulleet

tutkat. Toimenpiteelle on varattu rahoitusta siten, että nämä tutkat saadaan korvattua vuoden 2014 loppuun mennessä.

Ilmatieteen laitoksella ei ole olemassa olevaa rahoitusta koko Suomen kattavan säätutkaverkoston rakentamiseen. Erityisesti kaikkein vaarallisimpien sääilmiöiden varoittamiseen koko Suomen osalta tarvitaan tutkaverkoston laajentamista.

Suurteholaskentakapasiteetin uusiminen

Ilmatieteen laitoksen toimintamenojen kehusehdotuksessa on otettu huomioon suurteholaskentakapasiteetin uusiminen vuonna 2017. Suurteholaskentaa käytetään Ilmatieteen laitoksella mm. operatiivisten säämallien, ajelehtimismallien jne. laskentaan. Suurteholaskentakapasiteetti on laitoksen toiminnan kannalta kriittinen resurssi. Hankkeessa uusitaan ja kehitetään Ilmatieteen laitoksen sää- ja ilmastomallinnuksen sekä muun mallilaskennan ja meteorologisen tuotannon vaatimaa laskentakapasiteettia. Hankkeen toteutus turvaa laitoksen toiminnan tarvitseman konekapasiteetin ja kattaa lisääntyneen laskentakapasiteettitarpeen lakisääteiset turvallisuusvaatimukset vuosina 2017-2021. Laitteistoa käytetään turvallisuustoiminnassa myös mm. säteilyonnettomuustilanteissa leviämismallinnukseen ja öljyonnettomuuksissa ajelehtimismallinnukseen. Hanke ei kuulu vireillä olevan valtion ICT-toimintojen yhdistämisen piiriin.

6. HALLINNONALAN YHTEISTEN TOIMINTOJEN KEHITTÄMINEN

6.1 Säädosvalmistelu

Hallinnonalan yhteiset tavoitteet:
Ministeriön lainsäädäntötyö täyttää valtioneuvoston asettamat laatuvaatimukset.

Säädosvalmistelu on yksi ministeriön ydintehtävistä. Hallinnonalan virastot avustavat hallituksen esitysten tausta-aineistojen tuottamisessa, mutta varsinainen valmistelu tapahtuu ministeriössä. Ministeriö toimii yhteistyössä muiden ministeriöiden ja eduskunnan kanssa valtioneuvostolle ilmoitetun aikatauluennusteen puitteissa.

Liikenne- ja viestintäministeriön säädosvalmistelu painottuu suurelta osin unionilainsäädännön täytäntöönpanolainsäädäntöön, jota on arviolta yli 50 % ministeriön lainvalmistelusta. Muiden valmisteltavien säädösten painotukset johdetaan muista hallituksen yleisistä ohjelmista.

Ministeriössä toimii säädosvalmistelijoiden verkosto, jonka kautta levitetään talon sisäistä säädosvalmisteluammattitaitoa, edistetään hyvän lainvalmistelukulttuurin muodostumista sekä tuetaan yksittäisiä lainvalmistelijoita heidän työssään. Suunnittelukaudella parannetaan säädosvalmistelun laatua ja prosesseja sekä säädöskieltä, kehitetään säädosvalmistelijoiden verkoston toimintaa ja osallistutaan hallituksen sisäiseen säädöspolitiikan yhteistyöryhmään.

6.2 Hallinnonalan ohjaus

Hallinnonalan yhteiset tavoitteet: Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan toimintaa kehitetään tavalla, joka edistää sekä toimialan yhteiskunnallista vaikuttavuutta että hallinnonalan virastojen ja laitosten toiminnallista tuoksellisuutta, taloudellisuutta ja tuottavuutta.

Hallinnonalan ohjaus pohjautuu hallitusohjelmaan ja muihin valtioneuvoston päätöksiin. Hallinnonalan ohjauksella toimeenpannaan eduskunnan ja valtioneuvoston tekemät päätökset yhteistyössä hallinnonalan virastojen kanssa. Liikenne- ja viestintäministeriö valmistelee toimialaansa liittyvät poliittiset ja strategiset linjaukset. Virastojen tehtävänä on niiden operatiivinen toimeenpano ja avustaminen suunnitelmien laadinnassa. Hallituskaudella korostuu liikennepoliittisen selonteossa hyväksytyjen toimenpiteiden toteuttaminen.

Virastojen ohjaustoiminnoissa tavoitteena ovat selkeät roolit ja tehtävät, ohjaus on ammattimaista ja johdonmukaista. Ohjaus perustuu selkeisiin yhdessä hyväksytyihin periaatteisiin, määriteltyihin foorumeihin kumppanuuteen ja valtionhallinnon yhteisesti käytössä olevaan ohjausjärjestelmään. Ohjaustoiminta vakiinnutetaan ja täsmennetään uusituvien roolien, foorumeiden ja periaatteiden mukaiseksi.

Ministeriön roolia hallinnonalan strategisena toimijana vahvistetaan. Ministeriössä kiinnitetään erityistä huomiota ohjauksen riittäviin resursseihin ja ammattitaitoon. Uudistettava ohjauksen käsikirjaa noudatetaan ja sen toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan huolellisesti.

Hallinnonalan virastojen toimintaa arvioidaan säännönmukaisesti. *Liikennevirasto* vastaa valtion maa- ja vesiliikenneverkon kehittämisestä ja kunnossapidosta sekä tämän verkon liikenteen hallinnasta. *Liikenteen turvallisuusvirastoon* on koottu kaikkiin kulkumuotoihin liittyvä turvallisuus- ja ympäristöosaaminen. *Viestintävirastolla* on merkittävä viran-

omaisrooli digitaalisen yhteiskunnan tietoyhteiskuntakehityksen ytimessä. Tästä syystä viraston toimintaa kehitetään vastaamaan entistäkin paremmin muuttuvan toimintaympäristön tarpeisiin. *Ilmatieteen laitoksen* roolia liikenteen turvallisuusviranomaisena vahvistetaan. Ilmatieteen laitoksen asiantuntijapalveluja käytetään erityisesti fyysisen ja sähköisen infrastruktuurin turvallisuuden kehittämisessä sekä liikenteen ympäristövaikutusten ja ilmastonmuutoksen vaikutusten ennakoinnissa ja vaikutusten arvioinnissa.

Liikenne- ja viestintäministeriön tavoitteena on yhteistyön kehittäminen ministeriön, hallinnonalan virastojen ja laitosten välillä sekä niiden sisällä. Toteutetaan vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelman ja erityisesti ydintoimintoanalyysin toimenpiteitä hallinnonalalla.

6.3 Tutkimus ja kehittäminen

Hallinnonalan yhteiset tavoitteet: Hallinnonalan TEAS –toiminta (tutkimus, ennakointi, arviointi, selvitykset) tukee liikenteen ja viestinnän strategisten linjausten toteuttamista. Tutkimus- ja kehittämistoiminnalla kehitetään liikenne- ja viestintäalalla tarvittavaa osaamista, asiantuntemusta ja kansainvälistä tietopohjaa.

Hallinnonalan yhteiset tavoitteet: TEAS- toiminta tukee liikenteen ja viestinnän strategisten linjausten toteuttamista ja niiden suuntaamista sekä kehittää liikenne- ja viestintäalalla tarvittavaa osaamista, asiantuntemusta ja kansainvälistä tietopohjaa. Ministeriö tarvitsee tietotukea säädösvalmisteluun ja strategiseen ohjaukseen, hallinnonalan virastot puolestaan operatiiviseen toimintaansa.

Valtioneuvoston yhteisellä, hallitusohjelmaa tukevalla TEAS- toiminnalla sekä myös muulla kansallisella ja kansainvälisellä verkottumisella on entistä suurempi painoarvo. Erityisesti tulevaisuuteen suuntautuvaa ennakointia kehitetään entistä systemaattisemmaksi. TEAS- toiminnan tuottavuutta ja vaikuttavuutta, pitkäjänteistä osaamisen kehittymistä sekä kansainvälisesti korkeatasoista osaamista edistetään verkostoituneilla toimintatavoilla liikenteen Fintrip- ja viestinnän FinICT –osaamisen ja innovaatiotoiminnan verkostoissa.

Liikenteen ajankohtaisia aiheita suunnittelukaudella ovat liikennepoliittisen selonteon toteuttamiseen liittyvät aiheet. Tällaisia ovat yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa suunniteltavat uudenlaiset käyttäjälähtöiset palvelukonseptit, älyliikenteen palvelut ja yhteysvälien ideakonseptit. Ilmastonmuutokseen ja muihin ympäristöhaasteisiin vastaminen edellyttää uusien ratkaisumallien löytämistä. Liikenneturvallisuustavoitteiden saavuttamiseksi tunnistetaan riskejä ja käyttäytymismalleja ja kehitetään mm. uusia toimintatapoja käsitellä ihmisen toiminnasta aiheutuvia riskejä. Liikenne- ja logistiikkamarkkinoiden toimivuutta tuetaan liikennemarkkinoihin kohdistuvan lainsäädännön, mm. kilpailun avaamisen, vaikutusten arvioinnilla ja seurannalla.

Viestinnän ajankohtaiset teemat liittyvät sähköisen viestinnän ja digitaalisten palveluiden markkinoiden ja teknologian kehitykseen ja palvelujen saatavuuteen, sähköisen median murrokseen, laajakaistayhteyksien kehittämiseen, taajuuksien tehokkaaseen käyttöön sekä postipalveluiden kehitykseen.

Turvallisuuden ja luottamuksen arvo ja yhteiskunnallinen merkitys kasvaa. Liikenteen ja viestinnän toimintavarmuuden osalta tuetaan viestintäverkkojen ja -palveluiden luotettavuutta sekä kehitetään tietoliikenteen turvallisuutta. Havainto-, ennuste- ja varoituspalveluja kehittämällä pyritään varmistamaan yhteiskunnan toiminta sään ääri-ilmiöissä. Raideliikenteen häiriöherkkyyttä vähentäviä toimenpiteitä edistetään. Talvimerenkulkua, sähköistä navigointia ja alusturvallisuutta edistäviä toimenpiteitä kehitetään.

6.4 Valtiokonsernin yhteiset kehittämishankkeet

Vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelma

Valtionhallinnon vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelmassa on siirrytty toimeenpanovaiheeseen. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan VATU-ohjelma muodostuu kahdesta nk. kärkihankkeesta (hallinnonalan tulosohjauksen kehittäminen ja julkisin varoin rahoitettavien henkilökuljetusten yhdistäminen), ydintoimintoanalyysin perusteella suoritettavista uudistuksista sekä inhimillisen pääoman kehittämisestä. Seuraavat ydintoimintoanalyysin perusteella suoritettavat uudistukset ovat valmisteluvaiheessa: Liikenteen turvallisuusviraston vastuulla olevista kuudesta koulutus- ja tutkintotehtävästä luopuminen sekä 14 lupatehtävän lakkauttaminen. Lisäksi luovutaan lästimaksujen perimisestä. Seuraavat uudistukset ovat jo toteutusvaiheessa: ajantasaisen tilannekuvan kehittäminen sekä eräiden prosessien rationalisointi (ajokorttiprosessista poliisin lupatehtävien siirto Liikenteen turvallisuusvirastolle, vesikulkuneuvorekisterin siirto maistraatilta Liikenteen turvallisuusvirastolle, ajoneuvojen katsastuksen uudelleenjärjestely). Lisäksi edistetään julkisten tietovarantojen saatavuutta ja uudelleenkäyttöä sekä valtionavustuskäytänteitä ja -prosesseja selkeytetään osana VATU-ohjelmaa.

Rakennepoliittinen ohjelma

Hallituksen 29.8.2013 päättämän rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanosta hallitus on tehnyt päätöksen 29.11.2013. Toimeenpano on aloitettu välittömästi ja päätöksillä on vaikutusta myös kehysten laadintaan. Osa päätöksistä toimeenpannaan kevään kehysriihen yhteydessä. Liikenne- ja viestintäministeriön toimialan kannalta merkitsevät mm. ratkaisut, jotka tehdään ympäristölle haitallisten verotukien vähentämisellä (esim. nostamalla dieselin polttoaineveroa siten, että se vaikuttaisi erityisesti bussiliikenteen sekä tavaraliikenteen kustannuksiin). Muita suoria yritystukia selvitetään erillisessä ministeriryhmässä siten, että päätökset on mahdollista tehdä kehysriihen yhteydessä. Liitteessä on kuvattu ohjelman toimeenpanoa hallinnonalan kehysten kannalta sekä kuntien tehtävien kannalta. Merkittävimmät yritystuet ovat kauppa-alusten miehistötuki. Kuntien tehtäviin liittyen merkittävin toimenpide on jo meneillään oleva julkisin varoin rahoitettavien henkilökuljetusten yhdistäminen. Suurimmat säästöt tulevat aiheutumaan nk. erityiskuljetusten osalta eli muiden kuin liikennealan kuljetusten osalta.

Konsernipalvelujen käytön lisääminen

Valtion yhteisten palvelujen tarjontaa lisätään ja käyttöä edistetään tuottavuushyötyjen ja säästöjen aikaansaamiseksi sekä toimintaprosessien kehittämiseksi.

Hallinnonalalla otetaan käyttöön valtionhallinnon yhteisiä palveluratkaisuja sekä osallistutaan aktiivisesti näiden palveluiden kehittämiseen. Suunnitelmakaudella hallinnonalalla liitytään valtiokonsernin yhteiseen talous- ja henkilöstöhallinnon KIEKU-tietojärjestelmään. Järjestelmien käyttöönottojen yhteydessä kiinnitetään huomiota myös toimintaprosessien linjakkuuteen ja tehokkuuteen sekä arvioidaan hallinnonalan sisäisen yhteistyön mahdollisuudet.

Virastoissa on toteutettu tietoturvallisuuden vakiointi, joka perustuu yleisesti hyväksytyyn tietoturvastandardiin. Viraston tietoturvallisuus katselmoidaan vuosittain. Tietoturvallisuuden osa-alueista tulee suunnittelukaudella korostumaan kyberturvallisuuden hallintaa, joka vaatii uudenlaista osaamista ja laajaa yhteistoimintaa. Kyberturvallisuuden hallinta edellyttää saumatonta yhteistoimintaa varautumisen ja tietoturvallisuuden kesken.

Suunnitelmien mukaan palveluiden siirrot TORI-palvelukeskukselle tapahtuvat pääsääntöisesti vuoden 2014 aikana ja siirrot toteutetaan siten, että palvelukeskus kykenee tuottamaan palveluita vaaditulla laatutasolla ja tietoturva- sekä varautumisvaatimusten mukaisesti. Suunnittelukaudella korostuu jatkuvien palveluiden hallinnan merkitys laatuta-

voitteiden saavuttamiseksi. Vuodesta 2015 eteenpäin tapahtuu Tori-palveluiden yhtenäistäminen.

Suunnittelukaudella tulee korostumaan arkkitehtuurien merkitys etenkin yhteisiä ratkaisuja ja rajapintoja koskien. Arkkitehtuurityön laajuus ja soveltaminen vaihtelee toimintaympäristöittäin. Yhteisiin ratkaisuihin ja arkkitehtuurityöhön liittyen hankehallinnan yhteiset menettelyt korostuvat.

Julkisen tiedon saatavuus

Julkisten tietoaineistojen avaaminen uudelleenkäyttöön on nostettu hallitusohjelman kärkihankkeeksi. Taustalla on maaliskuussa 2011 annettu valtioneuvoston periaatepäätös julkisen sektorin digitaalisten tietoaineistojen saatavuudesta. Hallitusohjelman mukaisesti julkisin varoin tuotettuja tietovarantoja avataan kansalaisten ja yritysten käyttöön. Tavoitteena on julkisen sektorin hallinnoimien digitaalisten tietoaineistojen saattaminen helposti uudelleen käytettävässä muodossa tietoverkkojen kautta kansalaisten, yritysten ja yhteisöjen, viranomaisten, tutkimuksen ja koulutuksen hyödynnettäväksi.

Liikenne- ja viestintäministeriössä tietoaineistojen avaaminen on ollut keskeinen osa strategiatyötä. Ministeriö on yhdessä hallinnonalan virastojen ja laitosten kanssa selvittänyt liikenteen ja viestinnän tietoaineistoja sekä niiden avaamisen edellyttämiä toimenpiteitä ja lisärahoitustarpeita. Tietojen avaamisesta on valmistunut raportti (LVM julkaisuja, 10/2013).

6.5 Viestintä ja sidosryhmäyhteistyö

Viestintä ja sidosryhmäyhteistyö ovat osa strategista johtamista ja ne edistävät ministeriön ja sen hallinnonalan tavoitteiden toteutumista. Viestintä vahvistaa ministeriön, hallinnonalan sekä sidosryhmien valmiuksia keskustella, osallistua ja ottaa kantaa valmis-teilla oleviin asioihin ja päätöksentekoon. Avoin, ennakoiva viestintä ja vuorovaikutteinen sidosryhmätyö ovat viestinnän lähtökohtia koko hallinnonalalla.

Viestinnän toimintoja kehitetään niin, että ne tukevat parhaalla mahdollisella tavalla ministeriön ja hallinnonalan strategisia tehtäviä. Viestinnän keinojen valinnassa kiinnitetään erityistä huomiota vaikuttavuuteen ja vuorovaikutteisuuteen.

Tavoitteena on edelleen vahvistaa konsernimaista viestinnän yhteistyötä liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla vaikuttavuuden ja tuottavuuden parantamiseksi. Hallinnonalan viestinnän kehittämishankkeen linjauksia toimeenpannaan.

Viestintä ja sidosryhmätyö kytketään entistä kiinteämmäksi osaksi asioiden valmistelua, toimintaprosesseja ja tulosohjausta. Tavoitteena on, että kaikissa virastoissa on ajantasainen viestintä- ja sidosryhmätoiminnan strategia.

Ministeriössä ja hallinnonalalla jatketaan verkkoviestinnän ja sähköisten julkaisukanavien kehittämistä. Verkkopalveluissa huomioidaan esteettömyys. Ministeriön sekä hallinnonalan verkkopalveluiden ja niiden taustajärjestelmien yhteensopivuutta edistetään käyttämällä avoimia rajapintoja ja standardeja. Tietojen julkaiseminen asianhallintajärjestelmästä verkkopalveluun tehostaa ylläpitoa ja parantaa verkkopalvelun tietojen ajantasaisuutta. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan yhteisiä tietolustoja.

Lisätään sosiaalisen median ja muun interaktiivisen tieto- ja viestintäteknologian käyttöä hallinnonalan organisaatioiden kanssakäymisessä sidosryhmien ja kansalaisten kanssa osana toiminnan avoimuutta ja asioiden valmistelua. Kaikissa virastoissa on käytössä ajantasainen sosiaalisen median toimintaohje.

7. HALLINNONALAN LIIKETOIMINTA

Hallinnonalan yhteiset tavoitteet: Hallinnonalan osakeyhtiöiden kilpailukykyä kehitetään omistajaohjauksen keinoin pitkäjänteisesti niin, että osakeyhtiöiden kyky suoriutua yhteiskunnallisesta perustehtävästään kustannustehokkaasti paranee samalla kun valtio saa pääomalleen tuottoa.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla toimivia valtionyhtiötä ovat Finavia Oyj sekä Finnipilot Pilotage Oy. Lisäksi Yleisradio Oy on liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla laissa määriteltyä julkisen palvelun televisio- ja radiotoimintaa harjoittava yhtiö. Yhtiön omistajaohjaus kuitenkin poikkeaa olennaisesti edellä mainittujen yhtiöiden ohjauksesta. Yleisradio Oy toimii lain mukaan eduskunnan valvonnassa ja vastuulla siten, että ohjauksesta vastaa Yleisradio Oy:stä annetun lain mukainen hallintoneuvosto, jonka jäsenet valitsee eduskunta.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan valtionyhtiöt ovat liiketoimintaorganisaatioita, joiden omistaja-arvo muodostuu julkisesta ja taloudellisesta arvosta. Julkisella arvolla tarkoitetaan kustannustehokkaasti tuotettua yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Kun osakeyhtiöt menestyvät liiketoiminnassaan, ne tarjoavat osaltaan kilpailukykyiset ja tasokkaat liikennepalvelut elinkeinoelämälle, yhteiskunnalle ja kansalaisille. Liikenne- ja viestintäministeriö ohjaa omistajana hallinnonalan liiketoimintaorganisaatioiden mahdollisuuksia kehittyä ja luoda lisäarvoa.

Liikenne- ja viestintäministeriö toteuttaa sen ohjauksessa olevien osakeyhtiöiden omistajaohjausta valtion omistajapoliittisen periaatepäätöksen (3.11.2011), yleisen corporate governance -ohjeistuksen sekä ministeriössä hyväksytyjen omistajaohjausperiaatteiden mukaisesti. Liikenne- ja viestintäministeriön osakeyhtiöiden omistajaohjausta koskevaa hallinnointiohjetta on päivitetty vuoden 2012 alusta. Siinä otetaan huomioon osakeyhtiöiden omistajaohjausta koskevat hallinnointiperiaatteet. Omistajaohjauksessa korostetaan strategisten linjausten merkitystä ottaen huomioon yhteiskunnalliset ja liiketaloudelliset tavoitteet.

Yhtiöiden yhteiskunnallista ja taloudellista kokonaistulosta arvioidaan sen perusteella, miten ja minkälaisilla kustannuksilla yhtiö täyttää yhteiskunnallisen palvelutehtävänsä. Ministeriö edellyttää osakeyhtiöiltään kannattavuutta niin, että ne pystyvät investoimaan strategiseen kasvuun säilyttäen rahoitusrakenteensa terveenä sekä täyttävät tulos- ja voitonjakotavoitteet. Ministeriön tavoitteena on pitkäjänteinen tuloskehitys, josta voidaan kuitenkin poiketa yhteiskunnallisen vaikuttavuuden vuoksi.

Voitonjakotavoite on lähtökohtaisesti 40 % yhtiön tuloksesta. Voitonjako- ja voitonjakotavoitteen tarkastellaan kuitenkin aina tilanne- ja yhtiökohtaisesti.

Ministeriössä seurataan osakeyhtiöihin sovellettavien hallinnointimenettelyjen toimivuutta. Yhtiöiden toimintaympäristöjen muutoksiin liittyviin haasteisiin kiinnitetään huomioita omistajaohjauksessa.

8. RESURSSIT

8.1 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Suunnitelmakaudella 2015–2018 panostetaan erityisesti johtamiseen ja esimiestyöhön liittyvien taitojen kehittämiseen. Hallinnollisten prosessien virtaviivaistaminen ja valtiokonsernin yhteisten palvelujen käytön lisääminen edellyttävät toimintakulttuurin muutokseen varautumista. Valtion yhteisen talous- ja henkilöstöhallintojärjestelmän Kiekun tarjoamat henkilöstöhallinnon prosesseja tukevia toimintoja otetaan käyttöön. Vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelman mukaisia inhimillisen pääoman kehittämiskohteita käydään läpi kärkihankkeiden osalta sekä viraston arjen toiminnan näkökulmasta vuosittain. Ydintoimintoanalyysin pohjalta mietitään uusien toimintatapojen ja priorisointien mahdollistamista osaamisen kehittämisen, innostavan johtamisen sekä henkisen, sosiaalisen, fyysisen ja eettisen työkyvyn vahvistamisen keinoin. Aikaansaannoskyvyn mittareina käytetään VM Baron summaindeksejä; Osaamisen kehittyminen ja uudistuminen, Motivaatio ja työimu sekä Johtaminen ja työyhteisön vuorovaikutus.

Ministeriön, virastojen ja laitosten yhteistyötä kehittämällä hyödynnetään hallinnonalan sisäistä osaamista. Henkilöstöä valmennetaan muutosten läpivientiin siten, että henkilöstön työtyytyväisyys pysyy hyvällä tasolla. Hallinnonalalla seurataan säännöllisesti henkilöstön työtyytyväisyyttä ja työhyvinvointia sekä esimiestyötä em. aikaansaannoskyvyn mittarien avulla. Ministeriön tavoitteena suunnitelmakaudella on olla valtionhallinnon paras työpaikka työtyytyväisyydellä mitattuna. Henkisten voimavarojen hallintaa ja kehittämistä sekä henkilöstön aikaansaannoskykyyn vaikuttavien tekijöiden kehittämistä tukee hallinnonalan yhteinen ohjausryhmä.

Taulukko 4. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan henkilötyövuodet 2012–2018

	Toteutunut	Arvio	Arvio	Arvio	Arvio	Arvio	Arvio
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Liikenne- ja viestintäministeriö	168	167	166	165	163	163	163
Vanhan tuottavuusohjelman mukaiset htv:t	177	177	177	177	177	177	177
Liikennevirasto	656	622	643	630	621	621	621
Vanhan tuottavuusohjelman mukaiset htv:t	636	622	609	601	601	601	601
Liikenteen turvallisuusvirasto	516	527	528	528	528	528	528
Vanhan tuottavuusohjelman mukaiset htv:t	516	516	516	516	516	516	516
Viestintävirasto	233	234	237	249	247	245	244
Vanhan tuottavuusohjelman mukaiset htv:t	233	233	233	233	233	233	233
Ilmatieteen laitos	660	654	652	688	686	686	686
Vanhan tuottavuusohjelman mukaiset htv:t	657	654	652	650	650	650	650
Hallinnonalan esitys yhteensä, htv	2233	2204	2226	2260	2245	2243	2242
Vanhan tuottavuusohjelman mukaiset htv:t	2219	2202	2187	2177	2177	2177	2177
EROTUS: ESITYS/VANHA TUOTT. OHJ.	14	2	39	83	68	66	65

8.2 Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan rahoitus

Peruslaskelma

1 000 euroa	TA 2014	Kehys 2015	Kehys 2016	Kehys 2017	Kehys 2018
01. Hallinto ja toimialan yhteiset menot	406 341	392 974	390 099	391 032	391 034
01. Liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenot	20 721	20 730	20 753	20 753	20 753
21. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha	1 154	1 660	1 660	1 660	1 660
29. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot	383 438	369 606	367 058	367 991	367 993
40. Eräät valtionavut	1 028	978	628	628	628
10. Liikenneverkko	1 710 020	1 676 692	1 563 376	1 550 286	1 552 686
01. Liikenneviraston toimintamenot	86 154	82 598	82 480	82 480	82 480
20. Perusväylänpito	990 484	947 194	1 058 509	1 079 509	1 094 509
35. Valtionavustus länsimetron rakentamiseen	55 744	88 713	20 400		
41. Valtionavustus eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
50. Valtionavustus yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen	8 000	5 000	5 000	5 000	5 000
70. Jäänmurtajan hankinta	46 000	52 000			
76. Maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset	34 997	34 997	34 997	34 997	34 997
77. Väyläverkon kehittäminen	393 641	306 240	186 920	230 390	219 250
78. Eräät väylähankkeet	25 000	56 200	76 100	23 700	
79. Elinkaarirahoitushankkeet	69 000	102 750	97 970	93 210	115 450
20. Liikenteen viranomaispalvelut	47 613	51 360	51 337	51 395	51 395
01. Liikenteen turvallisuusviraston toimintamenot	47 613	51 360	51 337	51 395	51 395
30. Liikenteen tukeminen ja ostopalvelut	229 132	210 962	211 537	212 327	212 020
42. Valtionavustus koulutuksesta	841	841	841	841	841
43. Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantaminen	84 700	86 420	86 420	86 420	86 420
46. Alusinvestointien ympäristötuki	20 000				
50. Lästimaksuista suoritettavat avustukset	800	800	800	800	800
51. Luotsauksen hintatuki	4 200	4 200	4 200	4 200	4 200
63. Joukkoliikenteen palvelujen ostot ja kehittäminen	102 543	101 673	101 473	101 773	101 773
64. Saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostot ja kehittäminen	10 745	11 725	12 500	12 990	12 683
66. Yhteysaluspalveluiden ostosopimukset	5 303	5 303	5 303	5 303	5 303
40. Viestintäpalvelut ja -verkot sekä viestinnän tukeminen	529 993	530 593	519 593	519 593	519 593
01. Viestintäviraston toimintamenot	11 045	11 645	11 145	11 145	11 145
42. Sanomalehdistön tuki	500	500	500	500	500
50. Valtionavustus valtakunnallisen laajakaistaverkon rakentamiseen	10 500	10 500			
60. Siirto valtion televisio- ja radiorahastoon	507 948	507 948	507 948	507 948	507 948
50. Tutkimus	47 366	46 267	44 168	43 118	44 366
01. Ilmatieteen laitoksen toimintamenot	47 366	46 267	44 168	43 118	44 366
Hallinnonala yhteensä	2 970 465	2 908 848	2 780 110	2 767 751	2 771 094
Kehykseen kuuluvaa	2 079 079	2 031 294	1 905 104	1 891 812	1 895 153
Kehyksen ulkopuolella	891 386	877 554	875 006	875 939	875 941

Kehittämisehdotus

1 000 euroa	TA 2014	Kehys 2015	Kehys 2016	Kehys 2017	Kehys 2018
01. Hallinto ja toimialan yhteiset menot	406 341	393 968	428 215	390 136	387 688
01. Liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenot	20 721	20 730	20 753	20 753	20 753
21. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha	1 154	1 660	1 660	1 660	1 660
29. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot	383 438	370 600	405 174	367 095	364 647
40. Eräät valtionavut	1 028	978	628	628	628
10. Liikenneverkko	1 710 020	1 676 692	1 712 516	1 535 496	1 488 336
01. Liikenneviraston toimintamenot	86 154	82 598	82 480	82 480	82 480
20. Perusväylänpito	990 484	947 194	1 058 509	1 079 509	1 094 509
35. Valtionavustus länsimetron rakentamiseen	55 744	88 713	20 400		
41. Valtionavustus eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
50. Valtionavustus yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen	8 000	5 000	5 000	5 000	5 000
70. Jäänmurtajan hankinta	46 000	52 000			
76. Maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset	34 997	34 997	34 997	34 997	34 997
77. Väyläverkon kehittäminen	393 641	306 240	336 060	215 600	154 900
78. Eräät väylähankkeet	25 000	56 200	76 100	23 700	
79. Elinkaarirahoitushankkeet	69 000	102 750	97 970	93 210	115 450
20. Liikenteen viranomaispalvelut	47 613	56 590	63 797	63 855	63 855
01. Liikenteen turvallisuusviraston toimintamenot	47 613	56 590	63 797	63 855	63 855
30. Liikenteen tukeminen ja ostopalvelut	229 132	210 962	211 537	212 327	212 020
42. Valtionavustus koulutuksesta	841	841	841	841	841
43. Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyä parantaminen	84 700	86 420	86 420	86 420	86 420
46. Alusinvestointien ympäristötuki	20 000				
50. Lästimaksuista suoritettavat avustukset	800	800	800	800	800
51. Luotsauksen hintatuki	4 200	4 200	4 200	4 200	4 200
63. Joukkoliikenteen palvelujen ostot ja kehittäminen	102 543	101 673	101 473	101 773	101 773
64. Saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostot ja kehittäminen	10 745	11 725	12 500	12 990	12 683
66. Yhteysaluspalveluiden ostosopimukset	5 303	5 303	5 303	5 303	5 303
40. Viestintäpalvelut ja -verkot sekä viestinnän tukeminen	529 993	531 443	522 118	521 268	520 968
01. Viestintäviraston toimintamenot	11 045	12 495	13 670	12 820	12 520
42. Sanomalehdistön tuki	500	500	500	500	500
50. Valtionavustus valtakunnallisen laajakaistaverkon rakentamiseen	10 500	10 500			
60. Siirto valtion televisio- ja radiorahastoon	507 948	507 948	507 948	507 948	507 948
50. Tutkimus	47 366	47 617	45 418	48 788	44 586
01. Ilmatieteen laitoksen toimintamenot	47 366	47 617	45 418	48 788	44 586
Hallinnonala yhteensä	2 970 465	2 917 272	2 983 601	2 771 870	2 717 453
Kehykseen kuuluvaa	2 079 079	2 038 724	2 070 479	1 896 827	1 844 858
Kehyksen ulkopuolella	891 386	878 548	913 122	875 043	872 595

31.30.63 Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen 1 000 euroa	2013 TA	2014 TA	2015	2016	2017	2018
Joukkoliikenteen peruspalvelutaso	65 193	65 319	67 645	66 645	66 826	66 826
Junien kaukoliikenteen osto	33 600	34 000	34 600	33 600	33 600	33 600
Alueellisen ja paikallisen liikenteen ostot, hintavelvoitteet ja kehittäminen	31 593	31 319	33 045	33 045	33 226	33 226
Kilpailukykyinen joukkoliikenne	29 950	31 850	30 128	30 928	31 100	31 100
Suurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuki	10 250	12 750	11 028	11 828	12 000	12 000
Keskisuurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuki	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Junien lähiliikenteen palvelujen osto	9 700	9 100	9 100	9 100	9 100	9 100
Joukkoliikenteen erityispalvelutaso	1 750	2 020	1 250	1 250	1 250	1 250
Lentoliikenteen palvelujen osto	1 500	1 770	1 000	1 000	1 000	1 000
Merenkurkun liikenne	250	250	250	250	250	250
Joukkoliikenteen strateginen kehittäminen ja liikkumisen ohjaus	3 350	3 354	2 650	2 650	2 597	2 597
Kehittämishankkeet	2 645	2 454	1 750	1 750	1 697	1 697
Liikkumisen ohjaus	705	900	900	900	900	900
Yhteensä	100 243	102 543	101 673	101 473	101 773	101 773

Rakennepoliittisen ohjelman toimeenpano

A. Yritystukiin liittyvät hallinnonalan määrärahat (ministeriryhmän käsittelyssä)							
1 000 euroa	TA 2013	TA 2014	Kehys 2015	Kehys 2016	Kehys 2017	Kehys 2018	Selitys
<i>31.30. Liikenteen tukeminen ja ostopalvelut</i>							
43. Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyyn parantaminen	81 000	84 700	86 420	86 420	86 420	86 420	Suora tuki, ministeriryhmän käsittelyssä. Aiemmin suunniteltua 20 milj. euron säästöä ei toteutettu, vaan vastaava summa on vähennetty perusväylänpidon määrärahasta.
46. Alusinvestointien ympäristötuki	38 000	20 000					Määräaikainen tuki. Vuonna 2013 30 milj. euron valtuutta käytetty 7 milj. euroa, toinen hakukierros menossa.
50. Lästimaksuista suoritettavat avustukset	800	800	800	800	800	800	Ydintoimintoanalyysi-ehdotus lästimaksun poistamisesta. Nykyiset avustukset siirretään työ- ja elinkeinoministeriön ja sisäministeriön pääluokkaan.
51. Luotsauksen hintatuki	4 200	4 200	4 200	4 200	4 200	4 200	Yritystuki, yhteys kilpailun avaamiseen.
B. Kuntien tehtäviin liittyvät toimenpiteet (hallituksen päätös 29.11., liite 2:)							
B.1. Joukkoliikenteen ja henkilökuljetusten tehostaminen							
Edistetään kuntien matkojen yhdistämiskeskusten perustamista lainsäädäntöä kehittämällä. Tavoitteeksi asetetaan kymmenen prosentin säästö joukkoliikenteen ja henkilökuljetusten kustannuksiin. Matkojen yhdistämiskeskusilla voitaisiin saavuttaa merkittäviä säästöjä etenkin harvaan asutuilla alueilla. Julkisen paikallisliikenteen ja sen tukemisen, koulu- ja oppilaskuljetusten, sairausvakuutuskorvattavien matkojen sekä vanhus- ja vammaiskuljetusten yhdistäminen toisi kustannussäästöjä: kunnat -70 milj. euroa/v., valtio 30 milj. euroa/v.					x	x	Liikenne- ja viestintäministeriön kanta: säästöt tulee kohdentaa erityiskuljetusten korvauksiin eli valtion osalta Kelalle (ei yleiseen joukkoliikennerahoitukseen). Julkisin varoin rahoitettavien henkilökuljetusten yhdistämishankkeen yhteydessä muutetaan lainsäädäntöä. Tavoitteena on antaa säädosmuutokset eduskunnalle loppusyksystä 2014 tai alkuvuonna 2015.
63. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen	100 243	102 543	101 673	101 473	101 773	100 773	Palveluostosopimukset monivuotisia. Indeksikorotuksen puute aiheuttaa jo nykyisellään joukkoliikenteen palvelujen vähentymisen.
B.2. Katuverkoston kunnossapidon tehostaminen sekä yksityisteiden rakentamiseen, rahoitukseen ja ylläpitoon liittyvien kuntien tehtävien uudelleen järjestely							
Katuverkoston kunnossapidon tehostaminen kehittämällä hankintaprosesseja kuntien ja valtion (ely-keskukset) yhteistoiminta-alueilla: kunnat -5 milj. eur.					x	x	Liikennevirasto yhdessä Elyjen kanssa vastaa toimenpiteestä yhdessä kuntatoimijoiden kanssa, ei vaikutusta valtiontalouteen.
C. Tietovarantojen avaamisen jatkaminen							
<i>31.20.01 Liikenteen turvallisuusviraston toimintamenot</i>							
Liikenteen turvallisuusviraston tietovarantojen avaamisesta aiheutuvat tuottojen menestykset ja kumppanimallista luopuminen.			5 230	12 460	12 460	12 460	Avaamiseen laajuus vaikuttaa määräraharavetta lisäävästi.